

Kapitola 3

Evropský rozměr české zahraniční politiky

Vít Beneš

Pro rok 2014 byl charakteristický obrat ve vládní politice vůči EU. Změny, ke kterým došlo v roce 2013 v souvislosti s volbou „eurofederalistického“ prezidenta Miloše Zemana (namísto euroskeptického Václava Klause) a s pádem „eurorealistické“ vlády Petra Nečase, byly v roce 2014 završeny nástupem vlády, která si hned na začátku vytyčila proevropský kurz. Ve volbách do Poslanecké sněmovny PČR v říjnu 2013 zvítězila proevropská levicová ČSSD, která sestavila vládní koalici s politickým hnutím ANO a KDU-ČSL. Vládní koalice držela ve sněmovně pohodlnou většinu, nikoliv však většinu ústavní. Jak jsme se již zmínili v předchozím vydání této knižní řady, všechny tyto politické strany si daly za cíl obnovit důvěryhodnost České republiky v Evropské unii, vymezovaly se vůči evropské politice předchozích „eurorealistických“ pravicových vlád a „euroskeptického“ prezidenta V. Klause.

V programovém prohlášení nová vláda Bohuslava Sobotky deklarovala zájem „aktivně usilovat o Evropskou unii, která bude politicky vlivná a akceschopná, ekonomicky konkurenceschopná, bude zastávat demokratické hodnoty a bude podporovat sociální soudržnost a lidskou důstojnost“. Vláda si také dala za cíl „směřovat do evropského integračního jádra“ a podporovat kroky směřující k hlubší koordinaci hospodářské a fiskální politiky.¹

V roce 2014 si také ČR připomínala 10 let od svého vstupu do EU. Výročí bylo příležitostí k hodnocení členství ČR v EU – ze strany vlády, jednotlivých politiků, expolitiků a dalších komentátorů. K příležitosti 10 let výročí vstupu do EU vláda zpracovala rozsáhlou studii shrnující ekonomické přínosy a náklady členství v EU pro ČR.² Autoři kvantifikovali přínosy členství v EU na cca 3 biliony Kč v dnešních cenách, pokud bychom do EU nevstoupili, byl by HDP ČR v roce 2013 o 12 % nižší.

Průzkumy veřejného mínění ukazují, že 10 let po vstupu je podíl občanů ČR, kteří jsou se členstvím v EU spokojeni, a těch, kteří jsou nespokojeni, přibližně vyrovnaný. Důvěra v EU se však v průběhu let propadla, zvláště ve srovnání s devadesátými léty. Jestliže v 1999 důvěřovalo EU celých 62 % obyvatel, v roce 2014 důvěra v EU podle

agentury STEM klesla na historické minimum pouhých 34 % (podobná čísla uvádí i Eurobarometr, naopak vyšší podporu zaznamenal CVVM).³ Mínění o EU se začalo rapidně zhoršovat v roce 2010 v souvislosti s krizí v eurozóně⁴ a přes určitý nárůst pozitivních preferencí v roce 2013 skepticismus vůči EU neodeznívá.⁵ Češi si 10 let po vstupu spojují EU především se svobodou cestování, studia a práce, mezi negativními aspekty dominuje plýtvání penězi a byrokracie. Oproti minulým letům klesá i důvěra v hlavní unijní instituce – důvěra v Evropskou komisi i Evropský parlament se pohybuje na podobné úrovni jako důvěra v EU jako takovou.⁶

Rok 2014 byl také rokem postupného zintenzivňování debaty o unijních otázkách, zvláště ve srovnání s rokem 2013, jehož druhou půli vyplnila úřednická vláda bez politického mandátu. Na začátku roku jsme byli svědky hlasitých gest, kterými se nová vláda distancovala od „eurorealistických“ středo-pravých vlád. Česká republika podepsala tzv. Fiskální pakt (*Smlova o stabilitě, koordinaci a správě v hospodářské a měnové unii*). Tato symbolická gesta však byla záhy přehlušena konfliktem na Ukrajině, jenž zároveň zvýraznil geopolitické a bezpečnostní aspekty členství v Evropské unii.

Jestliže v roce 2013 před volbami do poslanecké sněmovny byla politická debata o evropské politice utlumená, v roce 2014 dostává nové obrátky v souvislosti s volbami do Evropského parlamentu. Politické strany zastoupené ve vládní koalici sice i nadále drží některé klíčové otázky (euro) mimo veřejný diskurz, občas se objevují odvážnější argumenty týkající se budoucnosti EU a České republiky v ní. V listopadu pak začíná fungovat tzv. Národní konvent o EU, který by se měl stát platformou pro diskuse o Unii a stanovení českých zájmů v ní. Debaty v Konventu by měly vyústit v doporučení pro vládu.⁷ V diskusi se čas od času objeví otázka přijetí eura (byť vláda konstatovala, že není schopná dosáhnout shody) a ke konci roku se na přetřes dostávají i citlivější témata, jako je přijímání uprchlíků.

EVROPSKÝ ROZMĚR ČESKÉ ZAHRANIČNÍ POLITIKY: VÝCHODISKA A POLITICKÝ KONTEXT

Volby do Evropského parlamentu

Nejdůležitější politickou událostí roku 2014 byly bezesporu volby do Evropského parlamentu. Volební průzkumy jednoznačně favorizovaly hnutí ANO, za kterým následovaly ČSSD, KSČM a TOP 09.⁸ Volební účast ve volbách do Evropského parlamentu byla v ČR velice nízká, zúčastnilo se jich pouhých 19,5 % voličů, což je druhá nejnižší účast za Slovenskem (průměrná účast v EU byla 43,11 %).⁹ Z průzkumů veřejného mínění vyplývá, že nízká účast ve volbách do Evropského parlamentu souvisí s nezájmem lidí o EU, nepochopením přínosů EU pro ČR a nízkou informovaností o činnosti českých europoslanců a fungování Evropského parlamentu.¹⁰ Polovina občanů kampaň před volbami do EP vůbec nezaznamenala.¹¹

V souvislosti s volbami do Evropského parlamentu se řešil podnět Strany zelených a Pirátů na zrušení pětiprocentní hranice pro vstup do Evropského parlamentu. Volební senát Nejvyššího správního soudu stížnosti vyhověl a navrhl zrušení 5% hra-

nice,¹² nicméně Ústavní soud tento návrh zamítl.¹³ Stejným návrhem se zabýval i Senát PČR, který jej zamítl.¹⁴

Ve volbách do Evropského parlamentu na evropské úrovni zvítězilo hnutí ANO (16,13 % a čtyři mandáty – Aliance liberálů a demokratů pro Evropu), za ním se umístila Koalice TOP 09 a STAN (15,95 % a čtyři mandáty – Evropská lidová strana) a teprve na třetím místě ČSSD (14,17 % a čtyři mandáty – Skupina progresivní aliance socialistů a demokratů). KSČM (Evropská sjednocená levice a Severská zelená levice) i KDU-ČSL (Evropská lidová strana) získaly shodně po třech mandátech, ODS (Evropská konzervativní a reformní skupina) pouze dva mandáty. Do Evropského parlamentu se dostala i Strana svobodných občanů s jedním europoslancem. Z perspektivy evropských frakcí (evropských stran) jednoznačně zvítězila pravice se ziskem sedmi mandátů pro Evropskou lidovou stranu (TOP 09/STAN + KDU-ČSL), následovaná Aliancí liberálů a demokratů pro Evropu (ANO) a Skupinou progresivní aliance socialistů a demokratů (ČSSD) po čtyřech mandátech.¹⁵

V Evropském parlamentu dominují evropští lidovci (EPP) a socialisté (PES), kteří společně se čtvrtou největší frakcí liberálů vytvořili velkou koalici, jež v souladu s tradičním rozdělením křesel zvolila za předsedu EP socialistu Martina Schulze. Čeští europoslanci tuto velkou koalici vesměs podpořili, kritizovali ji „opoziční“ europoslanci ODS, Svobodných a komunistů,¹⁶ např. podle Jana Zahradila tato velká koalice „zabetonuje staré pořádky“.¹⁷

Spitzenkandidaten

Novým fenoménem ve volbách do Evropského parlamentu v roce 2014 byli kandidáti na post předsedy Evropské komise (tzv. *Spitzenkandidaten*). Některé politické strany se postavily k myšlence kandidátů na post předsedy EK odmítavě, zbývající ji s větším či menším nadšením podpořily a vyjádřili se i k samotným kandidátům.

Myšlenku, že by měly mít evropské strany kandidáta na předsedu Komise pro eurovolby, byla jednoznačně odmítnuta ze strany ODS, konkrétně jejího místopředsedy J. Zahradila. Podle něj by se EU měla „držet tradice“ a předseda Evropské komise by měl vzejít z dohody hlav států a vlád v Evropské radě.¹⁸ Zahradilovo prohlášení je důležité i z toho důvodu, že současně působí jako předseda evropské strany Aliance evropských konzervativců a reformistů – AEER (od července 2010), a je tak nejvýše postaveným Čechem v rámci evropských politických stran, resp. politických skupin v Evropském parlamentu.

ČSSD ústy svého předsedy uvítala myšlenku kandidátů na post předsedy EK – ten by podle ní neměl být vybírán „za zavřenými dveřmi“, ale určen výsledky voleb do Evropského parlamentu. Ztotožnila se tak s pozicí mateřské Strany evropských socialistů. Myšlenku, že by se měl kandidát vítězné frakce stát předsedou Komise, bere ČSSD jako „významný demokratizační prvek“.¹⁹

TOP 09 podpořila Jeana Claudea Junckera (dlouholetý ministr financí Lucemburska) jako kandidáta Evropské strany lidové s odkazem na jeho „ekonomickou expertizu“ a na skutečnost, že pochází z malé země. „Více tak rozumí nám, Čechům,“ komentoval jeho kandidaturu předseda TOP 09 Karel Schwarzenberg.²⁰

Představy o Evropské unii a roli ČR v ní

Předseda ČSSD Sobotka považuje za hlavní přínos členství v EU zvýšení vlivu ČR, kdy „*sedíme u jednacího stolu a nerozhoduje se bez nás*“. Za hlavní výzvy pokládá otázky lepší koordinace hospodářské a rozpočtové politiky, udržení konkurenceschopnosti, energetické politiky nebo rozšiřování Unie. V souvislosti s blížícími se volbami do EP dokonce představil svoji vizi Evropského parlamentu, který by měl více pravomocí a jehož struktura by se blížila tomu ve Spojených státech. To znamená jednu komoru, ve které by byly rovným způsobem zastoupeny státy, a druhou komoru sestavenou poměrně podle počtu obyvatel.²¹ Sjednocená Evropa umožňuje podle ČSSD České republice jednat jako jedna z 28 rovnoprávných zemí, a zároveň zajišťuje, že nebudeme muset stát sami „*proti mocným sousedům*“. ČSSD ve volbách do EP podle očekávání a v souladu se svým ideovým profilem razila heslo „*Chceme spravedlivou a sociální Evropu!*“. EU vnímá jako nástroj, jak čelit „*tlakům finančních trhů a globalizace*“.²²

Pro hnutí ANO byla zásadní změna přístupu, nicméně jeho postoj ke klíčovým otázkám evropské integrace se blíží pragmatickému „eurorealismu“ ODS poté, co se během Topolánkovy vlády rozešla s V. Klausem. Podle volebního programu ANO „*v nejhlubším geopolitickém a hospodářském zájmu ČR je stabilní a ekonomicky úspěšná EU*“. Zároveň ale ANO, slovy jejího předsedy, „*nepodporuje větší integraci, není ani příznivcem společné evropské měny*“.²³ Postojům ANO vůči evropské integraci chybí, na rozdíl od všech ostatních stran, jasný ideový profil a nějaká vize Evropy. Program je spíše expertně-úřednický, s důrazem na témata, jako jsou růst a konkurenceschopnost, stabilní finanční prostředí, bezpečnost občanů, rozšiřování Unie a její role ve světě.²⁴ Hnutí ANO ve volební kampani do EP vědomě nechtělo dát najevo svoji příslušnost k evropské frakci. Politické hnutí ANO, které do Evropského parlamentu kandidovalo poprvé, se po volbách přidalo k evropským liberálům (ALDE).²⁵ Podle lídra kandidátky ve volbách do EP Pavla Teličky je ALDE „*středová formace, od lehkého levého středu po pravý střed*“, což „*koresponduje s určitým rozkročením ANO*“.

TOP 09, jejíž kandidátku vedl bývalý viceguvernér ČNB Luděk Niedermayer, se ve volební kampani do EP identifikovala s Evropou, pod heslem „*My jsme Evropa*“. Evropu vnímá jako civilizační a ekonomickou kotvu („*Evropa hodnot i Evropa volného trhu*“). Co se týče konkrétních témat, soustředila se na témata bezpečného finančního trhu „*jednoduché a přehledné legislativy*“, ochrany krajiny a životního prostředí a lidských práv.²⁶ TOP 09 akcentuje tradiční pravicová témata: kritiku přebujelých a finančně neudržitelných sociálních systémů, důraz na svobodu (práva občanů, volný pohyb), ale i odpovědnost, zejména pak rozpočtovou zodpovědnost států. Program TOP 09 v mnoha ohledech zapadá do unijního hlavního proudu, tak jak je dnes reprezentován politikou Angely Merkelové (CDU/CSU). V oblasti institucí nepřichází s nějakými revolučními myšlenkami a drží se konceptu „*Evropy států i občanů*“.²⁷

Občanská demokratická strana se ve volbách do evropského parlamentu prezentovala jako strana stojící mimo hlavní proud. Nechybí jí sebevědomí („*naše politika je správná*“) a setrvává na tradičních tématech, jako je boj proti „*evropskému fede-*

rálnímu superstátu“ a za „návrat svobodného hospodářského prostoru bez nadbytečných regulací, přebujelé byrokracie a zbytečného rozhazování peněz daňových poplatníků“. Přes veškeré nedostatky EU ODS věří, že pro Českou republiku převažují výhody jejího členství v EU.²⁸ Podle nového předsedy ODS, kterým je od ledna 2014 Petr Fiala (akademik specializující se právě na otázky evropské integrace), si ODS „nedovede představit Českou republiku mimo EU, ale chce se na podobě EU aktivně podílet“.²⁹ ODS se profiluje na tématu odmítání vstupu do eura, již na podzim roku 2013 dokonce spustila veřejnou kampaň a petici proti přijetí eura v ČR.³⁰ ODS bude požadovat, aby přijetí eura předcházelo referendum s argumentem, protože podmínky vstupu do eurozóny se od vstupu České republiky do Unie změnilly.³¹ Skupina evropských konzervativců a reformistů (ECR), kterou pomáhala spolu s britskými konzervativci zakládat, sice získala třetí největší počet mandátů,³² pozice ODS ve frakci se kvůli zisku pouhých dvou mandátů hodně oslabila.

KSČM stále drží volební heslo „Evropa pro lidi“. Evropskou integraci vnímá jako „projekt míru a společenského pokroku“, který však byl „uzurpován pravicovými mocenskými elitami a finančními kruhy a zdeformován vlivem evropských byrokratů“. Komunisté si zachovávají kritický postoj vůči současné podobě EU, jejich cílem je „přebudovat Evropu“.³³ V programu jsou překvapivě silně akcentovaná ekologická témata („Rudozelená alternativa pro Evropu“), možná je to důsledek toho, že KSČM je ve frakci společně s levicovými zelenými stranami (Evropská sjednocená levice – Severská zelená levice).

Do Evropského parlamentu se nově dostala i Strana svobodných občanů. Její europoslanec Petr Mach se přidal k euroskeptické frakci Evropa svobody a přímé demokracie (EFDD), kterou založila britská Strana za nezávislost Spojeného království (UKIP) a italské Hnutí pěti hvězd. Frakce EFDD se sice v říjnu rozpadla poté, co ji opustila jedna europoslankyně, krátce poté byla ale obnovena s pomocí jiného europoslance.³⁴ Podporu britské UKIP již dříve vyjádřil i bývalý prezident V. Klaus, který v listopadu 2014 vystoupil na konferenci organizované EFDD s projevem, v němž označil integraci Evropy za příčinu její stagnace.³⁵ Co se týče současného proevropského kurzu České republiky (její vlády i prezidenta), považuje ji V. Klaus za „prohru pro sebe, ale ještě více pro deset milionů občanů ČR“.³⁶

EVROPSKÝ ROZMĚR ČESKÉ ZAHRANIČNÍ POLITIKY: AGENDA A UDÁLOSTI

Proevropský obrat

Nová vláda premiéra Sobotky deklarovala ambici „zásadně změnit český postoj a chování EU“. Programové prohlášení nové vlády hovoří o „aktivním členství v Evropské unii“.³⁷ Ministr zahraničních věcí Lubomír Zaorálek tento cíl označil za nejdůležitější úkol pro českou diplomacii s poukazem na to, že „oslabování legitimacy EU je hrozbou pro ČR“.³⁸ Premiér Sobotka zároveň deklaroval zájem ČR „aktivně se podílet na diskuzi o budoucnosti EU. Chceme být u jednacího stolu.“³⁹ Předseda vlády

považuje EU za „*za bezpečný přístav*“, který podle něj garantuje alespoň minimální stabilitu a prosperitu. Poukázal na spoluzodpovědnost ČR za rozhodnutí učiněná Evropskou unií i na potřebu dodržovat pravidla, včetně rozpočtových podmínek paktu růstu a stability.⁴⁰

Podle programového prohlášení bude vláda podporovat posilování evropské integrace a spolupráce „*s důrazem na individuální odpovědnost členských států*“.⁴¹ Tímto dovětkem vláda jasně navazuje na rétoriku vlády předchozí a ukazuje, že deklarovaná „*zásadní změna*“ české politiky bude mít své meze. Solidarita české vlády se zeměmi zasaženými dluhovou krizí nebo migrační krizí bude mít své hranice. Zbytek programového prohlášení odpovídá dosavadní politice ČR: podpora krokům směřujícím k hlubší koordinaci hospodářské a fiskální politiky, lepší využití potenciálu vnitřního trhu EU.

Současně se hledal způsob, jak signalizovat navenek unijním partnerům i dovnitř ČR změnu v evropském kurzu České republiky. Vláda pragmaticky zhodnotila, že viditelným a zároveň levným symbolickým krokem bude ratifikace Fiskálního paktu. Přestože se vláda rozhodla Fiskální pakt ratifikovat, odmítla možnost, že by se jím ČR řídila ještě před přijetím eura. Pro připomenutí zmíníme, že Fiskální pakt zná tři kategorie ratifikujících států.⁴² První kategorií jsou státy eurozóny, pro které je celý pakt závazný. Druhou kategorií jsou státy mimo eurozónu, které doplnily ratifikaci Fiskálního paktu o jednostranné prohlášení, podle kterého se cítí vázány vybranými ustanoveními smlouvy (hlava III – rozpočtový pakt a hlava IV – koordinace hospodářských politiky a konvergence). Konečně třetí kategorií jsou státy bez eura, které ratifikaci žádným podobným prohlášením nedoplnily a pro které je smlouva závazná od okamžiku přijetí eura. Poslední dvě kategorie mají přístup na vybraná zasedání eurosummitů – schůzek vrcholných představitelů států eurozóny. Česká vláda se rozhodla pro třetí kategorii. Otevřela proces ratifikace Fiskálního paktu, zároveň rozhodla o přistoupení k Fiskálnímu paktu bez přihlášení se k jeho hlavním ustanovením.⁴³ Smlouva tedy bude závazná až od okamžiku přijetí eura v ČR.⁴⁴

Vláda začala o připojení ČR k Fiskálnímu paktu jednat v únoru,⁴⁵ záhy však byla debata přerušena kvůli nejasnostem ohledně jeho statutu a způsobu ratifikace. Nakonec bylo konstatováno, že jde o mezinárodní smlouvu prezidentské kategorie a vláda nakonec schválila přistoupení ČR k Fiskálnímu paktu 24. března. Z důvodu neochoty vlády přihlásit se k závazkům vyplývajícím z této smlouvy nebude mít česká ratifikace žádný reálný dopad (do doby přijetí eura), přesto však byl tento krok prezentován jako „*výraz změny evropského kurzu*“.⁴⁶

Druhým viditelným krokem nové vlády byl požadavek na zrušení tzv. výjimky z Listiny základních práv a svobod (sjednané v rámci *Lisabonské smlouvy*), kterou si vymínil tehdejší prezident Klaus jako podmínku pro ratifikaci *Lisabonské smlouvy*. Tato výjimka byla ve skutečnosti interpretační doložkou (Listina základních práv a svobod se bez ohledu na tuto doložku vztahuje i na ČR). Vzhledem k tomu, že „*výjimka*“ byla vyjednána v době, kdy zbytek Unie *Lisabonskou smlouvu* ratifikoval, měla podobu politického prohlášení, které mělo být vtěleno do smluv později při některé z jejich revizí. Již v roce 2013 vydal Evropský parlament členským státům nezávazné doporučení, aby se tzv. lisabonskou výjimkou nezabývaly. Toto stanovisko

dlouhodobě podporovala i ČSSD a její europoslanci,⁴⁷ takže stažení požadavku na „výjimku“ z Listiny základních práv a svobod se dalo očekávat.⁴⁸

Přestože se vláda snažila demonstrovat obrat v postoji ČR k EU, v řadě dalších oblastí jsme zaznamenali kontinuitu postojů s vládami minulými. Česká vláda chtěla v kontextu širšího přehodnocení svého postoje k EU změnit dosud odmítavý postoj ČR k záměru Evropské komise prosadit povinné kvóty pro zastoupení žen v dozorčích a správních radách firem.⁴⁹ Návrh ČSSD na změnu postoje ČR ke směrnici EU o kvótách pro ženy však ve vládě narazil na odpor jejích koaličních partnerů.⁵⁰ Nová česká komisařka Věra Jourová vyjádřila odhodlání přesvědčit českou vládu (své bývalé kolegy z ANO) k podpoře kvót pro ženy.⁵¹ Česká republika si také i po změně vlády zachovala rezervovaný postoj k myšlence vzniku Úřadu evropského veřejného žalobce, přestože se podobně jako v předchozím případě jedná o jedno z témat pro-razovaných novou českou eurokomisařkou, navrhuje spíše zefektivnění práce národních vyšetřovatelů.⁵²

Odložená agenda přijetí eura

Nová vláda premiéra Sobotky našlapovala kolem otázky přijetí eura opatrně. Na začátku roku 2014 sice ministr zahraničních věcí ohlásil zásadní obrat v postoji ČR k EU, podobně jako předchozí vlády se ani Sobotkova vláda se nechystala během svého vládnutí stanovit termín přijetí eura. Premiér Sobotka sice naznačil jako možný rok vstupu 2020, zároveň ale explicitně prohlásil, že jeho vláda se v otázce přijetí eura neshodne a rozhodnutí tedy bude až na vládě příští.⁵³

Ambice vlády se tak v tomto ohledu omezila na otevření debaty s odborníky a firmami. Nelze však popřít, že došlo ke změně způsobu vnímání eura. Podle ministra zahraničních věcí je rozhodnutí o přijetí eura rozhodnutím politickým. Česká republika by měla zohlednit riziko, že konsolidace eurozóny může vést k prohlubování propasti mezi členy a nečleny eurozóny.⁵⁴ Nový ministr financí Andrej Babiš byl opatrnější, když prohlásil, že otázka zavedení eura nebude tématem pro tuto vládu, euro podle něj nebude zavedeno dříve než za 6 let. Zatímco pro MZV je euro otázkou politickou a institucionální (prohlubující se propast mezi členy a nečleny eurozóny), MF vnímá euro optikou finančních nákladů. Ministr financí „nemá s budoucím přijetím eura problém“, zároveň ale odmítá ručit za závazky Řecka a dalších zemí.⁵⁵

V důsledku krize některých států eurozóny utrpěla její pověst v očích občanů ČR. Přestože se počet zastánců přijetí eura od roku 2012 mírně zvýšil ze 17 % na 24 %, přesto výrazně převažuje počet obyvatel, kteří jsou „spíše proti“ či „rozhodně proti“ přijetí eura v ČR. Češi jsou také skeptičtí ohledně možnosti, že se EU podaří udržet společnou měnu euro – celých 52 % obyvatel si myslí, že euro skončí.⁵⁶ Naopak průzkum mezi podnikateli, který si zadal Svaz průmyslu a dopravy, ukázal jasnou podporu podnikatelů pro přijetí eura.⁵⁷

Přijetí eura v ČR brání i neplnění podmínek pro přijetí ze strany ČR. Česko se stále nepřipojilo k systému směnných kurzů ERM II (pro přijetí eura je vyžadováno dvouleté členství v ERM II) a zákony týkající se centrální banky a její nezávislosti nejsou plně v souladu s evropským právem.⁵⁸ Zbývající kritéria Česká republika plní (kritéria cenové stability, dlouhodobých úrokových sazeb, deficitu veřej-

ných rozpočtů i dluhu). V červnu ministři financí EU uzavřeli řízení vedené vůči ČR (a pěti dalším zemím) kvůli nadměrnému deficitu (řízení je vedeno vůči 11 zemím).⁵⁹ V prosinci 2014 ministerstvo financí a Česká národní banka, podobně jako v předchozích letech, doporučily vládě nestanovovat cílové datum přijetí eura, ani vstupovat v roce 2015 do mechanismu směnných kurzů ERM II. Vláda zprávu MF a ČNB schválila.⁶⁰

Evropské fondy a Dohoda o partnerství

Diskutovaným tématem, kterým se zabývala i vláda, bylo podobně jako v letech minulých čerpání prostředků z evropských fondů. Česká republika se dostala do výrazného skluzu při čerpání prostředků za rok 2013, v lednu stále ještě zbývalo poslat do Bruselu k proplacení projekty za cca 76 mld. Kč,⁶¹ nakonec přišla o cca 12 mld. Kč, které z limitu pro rok 2013 nestihla vyčerpat.⁶² Za rok 2014 ČR nedočerpala 9 mld. Kč (původně se předpokládalo nedočerpání mezi 20 a 30 mld. Kč).⁶³ Vzhledem ke kontinuálním problémům při čerpávání prostředků požádala ČR na konci roku 2014, společně s několika dalšími zeměmi, o delší časovou lhůtu pro čerpání peněz pro již běžící projekty, jež by bylo jen obtížně možné dokončit v roce 2015.⁶⁴ Česká republika se také dostala do hledáčku evropských politiků, konkrétně pak europoslanců, i v souvislosti s podvody a korupcí při čerpání dotací EU.⁶⁵

V roce 2014 bylo důležitou položkou na vládní agendě dokončení jednání o nové „*dohodě o partnerství*“ mezi ČR a Evropskou komisí, která umožní čerpání z evropských fondů v programovém období 2014–2020. Dohoda, která se vyjednávala celé tři roky,⁶⁶ představuje zastřešující dokument pro zbývající programové dokumenty (operační programy, národní strategie naplňování strategie Evropa 2020).⁶⁷ Česká vláda za své priority při sjednávání dohody o partnerství považuje investice do posílení konkurenceschopnosti, zvýšení zaměstnanosti, kvalitního systému vzdělávání a lepší dopravní infrastruktury. Kromě tematických priorit se diskutovalo i o institucionálních aspektech čerpání z evropských fondů.⁶⁸ Evropská komise poukazovala na potřebu zlepšení celého systému čerpání evropských prostředků.⁶⁹ Klíčovou podmínkou Evropské komise, formalizovanou ve zmíněné dohodě o partnerství, bylo přijetí a účinná implementace služebního zákona a zákona o posuzování záměrů na životní prostředí (tzv. proces EIA).

Dohoda o partnerství pro programové období 2014–2020 byla nakonec podepsána v srpnu,⁷⁰ předběžné podmínky, k jejichž přijetí se ČR v dohodě zavázala, musí platit nejpozději k 1. 1. 2016.⁷¹ Nejproblematictější podmínkou se stal právě služební zákon, který byl již mnoho let předmětem politických sporů na české politické scéně. Komise zejména požadovala důslednou implementaci a dostatečný záběr zákona, aby zahrnoval i zprostředkující instituce ve vztahu k evropským fondům.⁷² Služební zákon (*Zákon o státní službě*) byl po dlouhých peripetiích (a po prezidentském vetu)⁷³ schválen v říjnu,⁷⁴ záhy však prezident podal na nový služební zákon ústavní stížnost.⁷⁵ Do konce roku 2014 Ústavní soud o stížnosti nerozhodl a nepodařilo se ani přijmout potřebné prováděcí předpisy.⁷⁶ Do roku 2015 se protáhlo i jednání o konkrétní podobě jednotlivých operačních programů, čerpání z nového období 2014–2020 proto bylo zahájeno až v březnu 2015.⁷⁷

Klimatický a energetický balíček

V roce 2014 se na unijní úrovni hojně diskutovalo i o energetické politice EU, jednak v souvislosti s návrhem nového energeticko-klimatického balíčku, jednak v souvislosti s prohlubováním energetické unie a (vnější) energetickou bezpečností.

V otázce energeticko-klimatického balíčku ČR (vláda i prezident) na jedné straně odmítala závazný cíl týkající se podílu obnovitelných zdrojů, obhajující právo národních států na volbu energetického mixu. Na druhou stranu podporuje relativně ambiciózní plán v oblasti emise skleníkových plynů – pokud by se k závazkům připojily i země mimo EU, akceptovala by ČR cíl snížit do roku 2030 emise o 40 % oproti úrovním z roku 1990.⁷⁸ Tento závazek v oblasti snížení emisí CO₂ byla ČR ochotná akceptovat, pouze pokud se EU zcela vzdá druhého požadavku regulujícího podíl obnovitelných zdrojů (navržený na 27 %).⁷⁹ Klíčový summit týkající se klimatického balíčku se uskutečnil v říjnu a ČR se soustředila především na obhajobu práva jednotlivých zemí určovat si vlastní energetický mix (včetně jaderné energie), požadovala také garance (kompenzační mechanismus), že nové cíle dramaticky nesníží konkurenceschopnost českého průmyslu a nezdraží energii.⁸⁰

Co se týče energetické bezpečnosti, česká vláda explicitně spojila otázku (vnější) energetické bezpečnosti s anexí Krymu a postupem Ruska na Ukrajině. Podle premiéra události na Ukrajině ukázaly, že je potřeba posílit energetickou bezpečnost EU, konkrétně vyzval k silnějšímu propojení energetických sítí, ať už plynovodů, ropovodů nebo elektrické rozvodné sítě. Větší energetická bezpečnost by měla přispět k tomu, aby se Unie v případě krizi měla umět rozhodovat svobodně, bez závislosti na ruské ropě a ruském plynu.⁸¹ Kromě liberalizace vnitřního trhu s energiemi vyzvala Česká republika Evropskou unii (Evropskou komisi) k větší podpoře dodávek plynu z nových zdrojů jako např. z Ázerbájdžánu, Íránu i USA.⁸²

Vnější vztahy EU a bezpečnost

V roce 2014 byla prodloužena participace české armády na výcvikové misi EU v Mali, současně se však ČR na začátku roku rozhodla nepřipojit k misi EU ve Středoafričské republice.⁸³ Zatímco v otázkách vysílání vojáků do unijních misí panovala v ČR relativní shoda, unijní pozice vůči postupně eskalujícímu rusko-ukrajinskému konfliktu byl předmětem debat a sporů.

Vláda podporovala návrhy na uvalení osobních sankcí na Rusko v reakci na ilegální referendum a následnou anexi Krymu Ruskem. Podle ministra zahraničních věcí Zaorálka bylo „jasné, že [sankcionování] nemohou být jenom politici Krymu, ale že do toho musí být zahrnuti i politici z Moskvy“.⁸⁴ Skeptičtější postoj vláda zaujala k možnosti plošných ekonomických sankcí, vůči kterým se v březnu s odkazem na „národní zájmy“ Sobotkova vláda stavěla rezervovaně.⁸⁵ Na konci dubna ministr Zaorálek ještě neviděl důvod pro plošné hospodářské sankce. Ekonomická válka by podle něj poškodila nejenom Rusko a EU, ale i země regionu včetně Ukrajiny samotné.⁸⁶ Jako největší hrozbu ČR vnímala riziko rozdrobení Evropy – tedy individuální postup jednotlivých zemí při (ne)uvalování sankcí.

Z důvodu rozšíření konfliktu do Doněcké a Luhanské oblasti pak česká vláda v červenci s určitým váháním podpořila doplnění sankcí vůči Rusku o tzv. sektorové

hospodářské sankce v oblasti financí, těžebního průmyslu a zbrojních dodávek.⁸⁷ Toto rozhodnutí však nemělo plnou podporu všech členů vlády. Podle ministra průmyslu a obchodu Jana Mládky by hospodářskými sankcemi proti Rusku mohlo být ohroženo 700 pracovních míst a tržby za cca 2,2 mld. Kč.⁸⁸ Opatrně se vyjadřoval i premiér Sobotka. Česká vláda tržsazovala, aby unijní sankce neohrožily český export tzv. zboží dvojího užití (např. obráběcí stroje využitelné v civilním i vojenském sektoru),⁸⁹ a podle premiéra si „vyhradila právo s některými částmi návrhů sankcí nesouhlasit“. Vláda nakonec s rozšířením sankcí souhlasila. Poté, co Rusko zavedlo protisankce (směřující na obchod s potravinami), navrhovala ČR, že by se kompenzace za ruské sankce měl řešit na úrovni EU, později dokonce vláda pohrozila zastavením dovozu potravin ze zemí EU.⁹⁰

Na přelomu srpna a září EU prohlubovala sektorové sankce, což v ČR vyvolalo debatu o jejich účinnosti, která přetrvávala až do konce roku. V otázce účinnosti sankcí nepanovala ve vládě zcela shoda, podle premiéra Sobotky (ČSSD) a vicepremiéra Babiše (ANO) sankce vůči Rusku zatím účel nesplnily a „Česko si vyhradilo právo s částí unijního návrhu na jejich zprůsnění z ekonomických důvodů nesouhlasit“.⁹¹ Premiér Sobotka dokonce požadoval, aby EU revidovala celkovou strategii, která „se zatím nezdá jako příliš úspěšná“.⁹² Značně kritický postoj vůči sankcím dlouhodobě zastával i prezident M. Zeman (viz níže).⁹³ Na druhém konci spektra stáli představa koaliční KDU-ČSL Pavel Bělobrádek a ministr zahraničních věcí Zaorálek, který jednoznačně odmítl myšlenku, že by se nyní měly sankce vůči Rusku snižovat či odbourávat. Ruská strana podle něj neplní body, které pro ni plynou z plánu příměří.⁹⁴

Rusko-ukrajinská válka otevřela debatu ohledně smyslu, východiscích a nástrojích projektu Východního partnerství. Východní partnerství, spuštěné v roce 2009, představuje jednu z priorit české zahraniční politiky a jako takové mělo podporu napříč politickými stranami. V dubnu 2014 v době počínajícího konfliktu na Ukrajině proběhl v Praze summit Východního partnerství, který hostil prezident M. Zeman.⁹⁵ Pražský summit vyústil v neúspěšný pokus českého prezidenta o zprostředkování mezi Ukrajinou a Ruskem.⁹⁶ Podle ministra zahraničních věcí si projekt Východního partnerství zaslouží transformaci. „Ukrajinskou krizi sice způsobilo Rusko, které ale poměrně velmi dobře využilo chyb, kterých jsme se dopustili.“ EU by měla k partnerským zemím přistupovat individuálně a partnerství by nemělo být „přípravkou“ na vstup do EU, neměli bychom „samospádem“ používat metody a principy typické pro politiku rozšiřování.⁹⁷ Podle komisaře Štefana Füleho, který měl na starosti evropskou politiku sousedství (vč. Východního partnerství), Evropská unie Rusko podcenila.

Na konci roku 2014 se v českém veřejném politickém diskurzu začíná výrazněji objevovat téma přijímání uprchlíků v souvislosti s eskalující uprchlickou krizí, které EU čelí. Uprchlická krize byla v českém politickém diskurzu postupně sekuritizována. Vláda ČR deklarovala, že se postaví proti závazným kvótám, které by členským státům stanovily, kolik uprchlíků mají přijmout.⁹⁸ Vláda argumentovala, že účinnější je zásah přímo na místě.⁹⁹ Vláda také odmítla úvahy o uspořádání referenda na toto téma. Kritický postoj k imigraci do ČR nijak nebránil české vládě v tom, aby sama kritizovala imigrační politiku jiných členských států. Velký mediální ohlas vyvolala např. česká kritika Cameronova návrhu na omezení přistěhovalců ze zemí Evropské unie.¹⁰⁰

Rozšiřování Evropské unie

Česká republika se i v roce 2014 profilovala jako zastávce rozšiřování EU, zejména o balkánské země. Vláda, parlament i prezident velmi otevřeně podpořili zahájení přístupových jednání s Makedonií,¹⁰¹ podpora zazněla i směrem k Srbsku,¹⁰² jehož vstup podle představitelů ČSSD nemá být podmiňován „*nenaplnitelnými podmínkami*“ (uznáním Kosova).¹⁰³ Postoj vůči přístupovým jednáním s Albánií byl však o poznání zdrženlivější. V roce 2013 se česká polostátní energetická společnost ČEZ dostala do ostrého sporu s albánskou vládou poté, co Albánie odebrala dceřině společnosti ČEZ licenci a do jejího vedení dosadila státního administrátora. Česká vláda se ocitla v rozporné situaci, kdy sice na jedné straně podporuje rozšiřování EU o balkánské země, na druhou stranu hájila zájmy polostátní firmy ČEZ. Česká republika již v roce 2013 pohrozila Albánii zablokováním jejího kandidátského statusu¹⁰⁴ a tuto hrozbu zopakovala i v červnu 2014,¹⁰⁵ ale nakonec souhlasila s udělením kandidátského statusu poté, co Albánie nabídla ČEZ finanční vyrovnání.¹⁰⁶

Složení nové Evropské komise

Výběr českého kandidáta na komisaře byl relativně obtížný. Všechny tři koaliční strany nabídl poměrně silné kandidáty: sociální demokracie bývalého ministra financí Pavla Mertlíka, ANO bývalého hlavního vyjednavče vstupu do EU a eurokomisaře Pavla Teličku a lidovci dlouholetou europoslankyni Zuzanu Roithovou.¹⁰⁷ Se svérázným nápadem přišel ministr financí Babiš, který navrhl, aby si z několika kandidátů vybral sám Juncker.¹⁰⁸ Roithová nakonec od kandidatury ustoupila a navrhla zkušeného úředníka Komise Petra Blížkovského.¹⁰⁹ Hnutí ANO nakonec ustoupilo od kandidatury P. Teličky a navrhlo dosavadní ministryni pro místní rozvoj V. Jourovou, která byla nakonec vládou přijata jako kandidátka na post českého eurokomisaře¹¹⁰ s tím, že ČSSD a KDU-ČSL doporučí Jourové do týmu své lidi.¹¹¹

Co se týče portfolií, ČR zpočátku uvažovala o dopravě, průmyslu a podnikání, výzkumu a inovacích či o vnitřním trhu a energetice. Vláda se snažila, aby ČR „*obsadila významnější portfolio, než v minulosti*“, a aby toto portfolio bylo ekonomicky zaměřeno.¹¹² Česká komisařka Jourová získala portfolio spravedlnosti, ochrany spotřebitele a rovnosti žen a mužů. Toto portfolio nebylo mezi preferovanými a reakce českých politiků byly přinejmenším rozpačité. Opozice, prezident Zeman i ministr financí Babiš mluvili o neúspěchu a zklamání, premiér byl smířlivější.¹¹³ Jak později naznačil premiér, rozhodnutí o portfoliu bylo jednostranným krokem Junckera, ze kterého ČR „*nebyla nadšená*“. Tento přístup, který Juncker aplikoval vůči všem členským státům, Sobotka akceptoval, považuje jej za správný, protože Juncker dal najevo, že Evropská komise nebude „*podléhat vůli jednotlivých členských států*“. ¹¹⁴ Nová Komisařka Jourová udělala spíše neurčitý dojem při svém „*grilování*“ před Evropským parlamentem, ten její kandidaturu ale bez problémů schválil.¹¹⁵

Vzhledem k celkovému vítězství Evropské lidové strany (EPP) ve volbách do Evropského parlamentu se očekávalo, že i přes silný odpor Velké Británie se předsedou Evropské komise stane kandidát EPP J.-C. Juncker. V ČR měla Junckerova kandidatura na předsedu EK podporu nejenom TOP 09 (jejíž europoslanci jsou součástí EPP), ale i prezidenta Zemana.¹¹⁶ Evropská levice (Strana evropských socialistů) i česká so-

ciální demokracie podpořily Junckerovu kandidaturu výměnou za čelné posty v Evropském parlamentu (předseda EP) pro evropské socialisty.¹¹⁷ Podporu Junckerovi vyslovila i vláda ČR jako celek,¹¹⁸ podle premiéra však nebyla podpora ČR automatická. Česká republika Junckera podpořila s ohledem na výsledek voleb do EP a s ohledem na to, že Juncker (Evropská lidová strana) je podle Sobotky „*skutečným Evropanem, není to populist, není to nacionalista*“.¹¹⁹ Česká vláda podpořila i Junckerův „investiční balíček“ ve výši 300 mld. EUR. Zároveň mírnila očekávání ohledně plánovaného balíčku, o jehož detailech stále panuje řada nejasností. Státy V4 se také dohodly, že budou koordinovat výběr projektů financovaných z tohoto balíčku.¹²⁰ Na podpoře Junckera ze strany české vlády a českých europoslanců nezměnila nic ani aféra kolem daňových dohod Lucemburska s nadnárodními firmami a následný (neúspěšný) pokus o vyslovení nedůvěry Junckerovi, který podpořili čeští euroskeptičtí europoslanci.¹²¹ Česká republika také podporovala kandidaturu Radosłava Sikorského na post vysokého představitele pro zahraniční politiku¹²² a (poté, co Sikorský neuspěl) podle očekávání podpořila kandidaturu bývalého polského premiéra Donalda Tuska na post předsedy Evropské rady.¹²³

EVROPSKÝ ROZMĚR ČESKÉ ZAHRANIČNÍ POLITIKY: IDENTIFIKACE A CHARAKTERISTIKA KLÍČOVÝCH AKTÉRŮ

Úřad vlády ČR

V souvislosti se změnou vlády došlo k obměně i na postu státního tajemníka pro evropské záležitosti. Novým tajemníkem se stal Tomáš Prouza, který v letech 2004–2006 působil jako náměstek ministra a národní koordinátor zavedení eura pod tehdejším ministrem financí B. Sobotkou.¹²⁴ Nahradil dosavadního tajemníka Vojtěcha Bellinga. Spory o pozici státního tajemníka pro evropské záležitosti, kterých jsme byli svědky v roce 2011, se definitivně staly minulostí (konkurenční post tajemníka na MZV byl zrušen již v roce 2013). Podle premiéra Sobotky by měl státní tajemník a jeho tým zůstat na úřadu vlády, kde bude mít za úkol pro premiéra připravovat evropskou agendu.¹²⁵

Model státního tajemníka na úřadu vlády nebyl ze strany nového MZV nijak zpochybněn. K lepší koordinaci na politické úrovni mezi oběma aktéry (ÚV a MZV) přispěl i fakt, že premiér, jeho státní tajemník pro evropské záležitosti i ministr zahraničních věcí jsou členy jedné politické strany (ČSSD).

Prezident

Přestože mezi prezidentem na jedné straně a premiérem a ministrem zahraničních věcí na straně druhé panují napjaté vztahy (v osobní rovině), jejich postoj k evropské integraci je velice podobný. Jak jsme se již zmínili v loňském vydání této knihy, prezident se během své předvolební kampaně prezentoval jako eurofederalista a podporoval proevropský kurz Sobotkovy vlády. Prezident Zeman se ve své volební kampani vymezil vůči evropské politice V. Klause podobným způsobem, jako se o rok později vymezila Sobotkova vláda vůči evropské politice vlády Nečasovy. V otázce ev-

ropské politiky ČR panovala mezi prezidentem a vládou shoda.¹²⁶ Prezident souhlasil s vládní iniciativou připojit se k Fiskálnímu paktu a vyjádřil souhlas s prointegračním kurzem vlády.¹²⁷ Přitom vláda ústy premiéra Sobotky ocenila příspěvek prezidenta Zemana „*ke zlepšení obrazu Česka za hranicemi*“, zejména ve vztahu k EU. Premiér ocenil prezidentovu podporu pro přijetí společné evropské měny a „*aktivnější roli*“ ČR v evropské integraci.¹²⁸

Určité rozpory panovaly ohledně vnější politiky EU, konkrétně její sankční politiky vůči Rusku v souvislosti s rusko-ukrajinským konfliktem. Demonstrace v Kyjevě a jinde na Ukrajině, které nakonec vedly k odchodu Viktora Janukoviče ze země, byly podle Zemana důsledkem nedodržení Janukovičova slibu, že podepíše asociační dohodu s Evropskou unií.¹²⁹ Zeman se od počátku stavěl skepticky k sankcím vůči Rusku. Podle něj jsou sankce zbytečné a kontraproduktivní. Zeman také dlouho odmítal připustit přítomnost ruských vojáků na Ukrajině a sankce byl ochotný podpořit pouze „*jestliže se jednoznačně prokáže, že Rusko skutečně vyslalo invazní jednotky na východní Ukrajinu*“.¹³⁰ Naopak ministr zahraničních věcí Zaorálek protiruské sankce hájil s tím, že přispěly k tlaku na Rusko, aby zasedlo k jednacímu stolu.¹³¹ Čas od času se na povrch dostalo pnutí mezi premiérem a prezidentem, které souvisí s historickým vztahem obou osob. Prezident např. kritizoval Sobotku za servilní postoj k novému předsedovi Komise.¹³²

Přestože prezident Zeman kritizoval unijní ekonomické sankce vůči Rusku, v bezpečnostní oblasti podporuje prohlubování integrace v souvislosti s událostmi na Ukrajině. Dokonce vyjádřil naději, že ukrajinská krize urychlí vznik společné evropské armády. Evropskou armádu vnímá jako „*druhý pilíř NATO vedle pilíře severoamerického*“.¹³³

Prezident Zeman se i nadále držel linie, kterou jsme znali z jeho prezidentské kampaně: prezentoval se jako eurofederalista, zároveň však v souladu s populárním vnímáním EU kritizoval za uniformnost, „*evropskou byrokracii*“, nesmyslné stěhování Evropského parlamentu mezi Bruselem a Štrasburkem a „*nesmyslná nařízení*“, jako je to nařizující úsporné žárovky.¹³⁴ Zeman zároveň podporoval myšlenku vzniku celoevropských politických stran,¹³⁵ prohloubení společné zahraniční politiky (mj. v souvislosti s krizí na Ukrajině) a společné evropské armády. Postavil se i za liberalizaci vnitřního trhu (včetně volného pohybu pracovních sil a liberalizace služeb) a přijetí eura. Zeman také podpořil myšlenku společné fiskální politiky EU, která by měla fungovat jako „*dluhová brzda pro ekonomiky eurozóny*“, EU by však národním státům neměla diktovat, jak by měla vypadat struktura jejich rozpočtu.¹³⁶ V otázce přijetí eura zaujal prezident otevřenější a jasnější postoj než vláda a prosazoval přijetí eura co nejdříve. Podle něj by ČR euro přijala nejdříve za dva roky, za realistický ale považoval horizont pěti let (tj. rok 2019),¹³⁷ při jiné příležitosti zmínil jako datum možného vstupu rok 2017.¹³⁸ Zemanův projev v Evropském parlamentu v únoru 2014 byl vnímán jako ilustrace proevropského obratu v ČR.¹³⁹

Poslanecká sněmovna PČR

Co se týče institucionálních otázek, v oblasti evropské agendy je hlavním tělesem ve sněmovně Výbor pro evropské záležitosti. Na rozdíl od jeho senátního protějšku, kde

má poslední slovo plénum, Výbor pro evropské záležitosti se vyjadřuje za sněmovnu jako celek, projednávání v plénu není nutné (a evropská agenda na plénum sněmovny pronikne jenom zřídka). V roce 2014 vykonával funkci předsedy Výboru pro evropské záležitosti Ondřej Benešík (KDU-ČSL). Na začátku roku byl zřízen nový podvýbor pro evropské fondy a přeshraniční spolupráci.¹⁴⁰

Zřejmě nejdůležitějším bodem evropské agendy na programu Parlamentu ČR byl Fiskální pakt. Sněmovna musela jeho přijetí odsouhlasit ústavní, tedy nejméně třípětinovou většinou. Vláda takovou většinou nedisponovala, proto bylo pro přijetí smlouvy nezbytné získat podporu části opozice. Jak jsme se již zmínili, vláda nehodlala přistoupit k závazkům vyplývajícím z Fiskálního paktu před přijetím eura v České republice. Za tento postup byla ve sněmovně kritizována opoziční TOP 09. Sněmovní rozpočtový výbor souhlasil s přistoupením Česka k Fiskálnímu paktu v červnu 2014,¹⁴¹ evropský výbor v srpnu.¹⁴² Do konce roku však Poslanecká sněmovna svůj souhlas s ratifikací nedala.

Sněmovna také v roce 2014 vyjádřila svůj souhlas s tzv. irskými výjimkami (*Protokol o obavách irského lidu týkajících se Lisabonské smlouvy*), kterými si Irsko při ratifikaci (a po opakovaném referendu) vymohlo dodatečné záruky týkající se neutrality či národní svrchovanost nad daněmi nebo potraty.¹⁴³ Spor se vedl o způsob ratifikace těchto výjimek. MZV neúspěšně hájilo názor, že k ratifikaci stačí prostá většina, protože nedochází k přenosu pravomocí. Nakonec byl ale irský protokol k *Lisabonské smlouvě* schválen většinou ústavní. V srpnu připojil svůj souhlas i Senát.¹⁴⁴

Poslanecká sněmovna se zapojila i do debat o postoji EU a ČR k válce na Ukrajině. Na začátku září sněmovna (její evropský výbor) na popud koaličních lidovců přijala usnesení, ve kterém odsoudila „*agresivní chování Ruska ve vztahu k Ukrajině*“ a vyzvala vládu, aby při jednáních o zpřísnění sankcí EU vůči Rusku „*ve shodě se západními demokraciemi důsledně hájila bezpečnostní zájmy České republiky*“.¹⁴⁵ Diskutovaným bodem v agendě Parlamentu byla i asociační smlouva mezi EU a Ukrajinou, kterou podepsala nová ukrajinská vláda (v březnu podepsána politická část, v červnu ekonomická). Senát s ratifikací souhlasil, ale ve sněmovně bylo její projednání opakovaně přerušeno, naposled v prosinci, a smlouvu se nepodařilo do konce roku 2014 ratifikovat. Proti smlouvě se postavili poslanci Úsvitu a KSČM.¹⁴⁶

Senát PČR

Senát se evropské agendě věnuje tradičně ve dvou rovinách. Zprvč projednává záměry legislativních aktů EU, které národním parlamentům posílá Evropská komise, a zadruhé projednává stanoviska české vlády k návrhům legislativních aktů EU. Komunikace Komise s národními parlamenty, jejímž smyslem je kontrola zásady subsidiarity, probíhá ještě v předlegislativní fázi, kdy Komise zpracovává legislativní záměry. Parlamenty tedy mají možnost vyjádřit se k záměrům legislativy na samém počátku procesu, čehož Senát tradičně využívá – patří dlouhodobě mezi nejaktivnější komory.

V roce 2014 ale byla intenzita komunikace mezi Senátem a Komisí podstatně nižší než v roce 2014, především díky volbám do Evropského parlamentu a ustavování nové Komise. V roce 2014 Senát postoupil Evropské komisi 38 usnesení (oproti

64 usnesením v roce 2013). Senát také přijal jedno odůvodněné stanovisko o rozporu se zásadou subsidiarity – konkrétně k návrhu směrnice EU pro odpadové hospodářství.¹⁴⁷ Podle Senátu Komise „nedoložila, že navrhované závazné cíle jsou reálně dosažitelné za přiměřených nákladů pro členské státy a obce“.¹⁴⁸

Některým usnesením Senátu k návrhům Komise se dostalo i širší pozornosti. Senát např., v souladu s dlouhodobou pozicí české vlády ohledně nedotknutelnosti práva na volbu energetického mixu, odmítl snahu Evropské komise hlídat bezpečnost jaderných elektráren. Jednalo by se podle Senátu o zásah do pravomocí členských zemí, který by narušil státní suverenitu v otázce energetického mixu.¹⁴⁹ Snaha bránit právo států určit si svůj energetický mix, podpora jaderné energie a skepticismus vůči „masivnímu zavádění obnovitelných zdrojů“ se v pozicích Senátu objevuje opakovaně.¹⁵⁰

Senát se dostal do křížku s Komisí i v souvislosti s dalším hojně diskutovaným tématem: diskriminací Romů. S odkazem na dodržování principu subsidiarity se Senát postavil proti tomu, aby Evropská komise určovala členským zemím konkrétní opatření pro sociální začleňování Romů do společnosti.¹⁵¹ Nešlo však o ojedinělý incident týkající se jedné směrnice. V září např. požádala Komise o dodatečné informace ohledně rovného přístupu romských dětí ke vzdělávání.¹⁵² Česká vláda považuje výtky Komise za neodůvodněné, podle ní k vylučování romských dětí nedochází.¹⁵³

Senát, resp. Parlament jako takový, pokračoval ve svém důrazu na zefektivnění komunikace mezi Parlamentem a vládou v evropských otázkách. Chtěl, aby měli vládní představitelé při vyjednávání v Radě k dispozici parlamentní stanoviska, a žádal vládu, aby Senát upozornila v případě, že dojde k závažnější změně vládní pozice.¹⁵⁴

V srpnu Senát dal svůj souhlas s ratifikací Fiskálního paktu. Přijetí smlouvy v Senátu bylo bezproblémové vzhledem k tomu, že na rozdíl od sněmovny disponovala vládní koalice v Senátu ústavní většinou.¹⁵⁵ Senát se vyjadřoval i k otázce související s přijetím eura v ČR, přesněji řečeno k petici požadující vyjednání trvalé výjimky z přijetí eura. Senát petici vzal na vědomí, zároveň ale podpořil stanovisko vlády k přijetí eura, za předpokladu, že ČR bude plnit konvergenční kritéria a bude to pro ni výhodné.¹⁵⁶

Ostatní aktéři

Ze strany krajů se pozornost soustřeďovala na systém čerpání dotací v novém programovacím období. Kraje prosazovaly větší účast na rozdělování evropských dotací a zároveň odmítaly návrhy, že by si měly při získávání dotací z fondů EU konkurovat.¹⁵⁷ Vláda souhlasila se zapojením krajů do strategického plánování a řízení rozvoje, zároveň však odmítala, v reakci na podvody při přidělování dotací, aby si kraje vybíraly vítězné projekty, jako tomu bylo doposud.¹⁵⁸ Pokračoval trend optimalizace a rušení krajských kanceláří v Bruselu. V prosinci zrušil z rozpočtových důvodů své zastoupení v Bruselu Středočeský kraj.¹⁵⁹ Podle dostupných informací udržovaly v roce 2014 své zastoupení v Bruselu pouze Praha se svým „Pražským domem“, Kraj Vysočina, Olomoucký kraj (společné zastoupení kraje, municipalit i veřejných institucí), Jihomoravský kraj a Plzeňský kraj.¹⁶⁰ Dále pak funguje geograficky poněkud překvapivě společné zastoupení Jihočeského kraje a Královéhradeckého kraje.¹⁶¹

Svoji kancelář v Bruselu naopak posiloval ČEZ. Už od roku 2013 vedl kancelář ČEZ Karel Kovanda, významný český diplomat. V lednu 2014 se k němu připojil Petr Zahradník, bývalý expert na agendu EU v České spořitelně.¹⁶² Český průmysl, zejména ČEZ, ale i nevládní organizace věnovaly velkou pozornost novému rámci klimatické a energetické politiky EU, se kterým v lednu přišla Evropská komise. ČEZ, podobně jako řada dalších energetických firem v EU, požadoval pouze jeden závazný cíl pro klimatickou a energetickou politiku v podobě emisí skleníkových plynů a kritizoval Komisi za návrh závazného kritéria pro podíl obnovitelných zdrojů.¹⁶³ Návrh Komise kritizoval i Svaz průmyslu a dopravy, podle kterého návrh ohrožuje konkurenceschopnost evropského průmyslu.

Naopak ekologické organizace považují Komisi navrhované snížení emisí do roku 2030 o 40 % oproti roku 1990 za nedostatečný a prosazovaly i ambicióznější cíle v oblasti obnovitelných zdrojů.¹⁶⁴ Jakkoliv ekologické organizace jako Duha kritizují vládu za vlažný přístup k obnovitelným energiím, sdílejí její obavy ze závislosti na dodávkách fosilních paliv ze zahraničí, zejména na drahém dovozu ruské ropy a zemního plynu.¹⁶⁵

České podnikatelské kruhy se v roce 2014 zapojily i do diskuse o spolufinancování fondů EU, které bylo předmětem jednání vlády (vlád) a krajů v minulých letech. V otázce čerpání unijních fondů logicky zaměstnavatelé (konkrétně Svaz průmyslu a dopravy) podpořili dřívější stanovisko krajů, že by vláda neměla omezovat spolufinancování projektů z evropských fondů.¹⁶⁶

Stejnému problému jako kraje a podnikatelský sektor ovšem čelil i neziskový sektor. Kritizován byl původní návrh ministerstva financí, aby si část peněz na evropské projekty obstarávaly organizace samy. MF nakonec ze svých požadavků ustoupilo a bylo nalezeno řešení, podle kterého bude u veřejně prospěšných aktivit maximální míra spolufinancování 5 % procent a u vybraných kategorií v oblasti vzdělávání, sociálních služeb a zdravotně postižených bude spolufinancování nulové.¹⁶⁷

ZÁVĚR

V roce 2014 ustoupilo do pozadí téma ekonomické krize v Evropské unii. Postupná stabilizace situace v nejvíce postižených zemích a opuštění záchranných programů (Irsko, Portugalsko, Španělsko) vedly k poklesu zájmu české veřejnosti a politiků. Na rozdíl od let 2012 a 2013 se na evropské úrovni nediskutovalo o žádných přelomových návrzích a plánech na zásadní změnu či prohloubení evropské integrace. Pokračoval proces implementace dohodnutých pravidel ekonomického vládnutí (např. v oblasti bankovní unie),¹⁶⁸ na politické úrovni byla ekonomická krize překryta a přehlášena problémy souvisejícími s vnějšími vztahy EU.

Na tomto pozadí dochází ke změně vlády a deklarovanému obratu v postoji ČR vůči EU. V roce 2012 se Česká republika jako jediný stát EU ocitla po boku Velké Británie, která se v současnosti připravuje na referendum o setrvání v Evropské unii. Je logické, že se nová vláda chtěla od tohoto „spojenectví“ distancovat a zbavit ČR pověsti kverulanta a jakési střeoevropské obdoby britského euroskepticismu.

mu. Česká republika ve snaze zlepšit si pověst v EU ohlašuje podpis Fiskálního paktu, který se v roce 2012 stal předmětem ostrého střetu dokonce i napříč tehdejší koalicí.

Výrazem změny přístupu vlády k evropské integraci byla i příprava nové koncepce evropské politiky ČR a otevření veřejné debaty na klíčová témata evropské integrace. Vláda se ve svém programovém prohlášení zavázala, že připraví koncepci českého působení v Evropské unii.¹⁶⁹ Práce na koncepci byly v roce 2014 zahájeny na Úřadu vlády ČR. Témata strategie byly také předmětem diskusí s odborníky a veřejností v rámci nově zřízeného Národního konventu o EU, který byly zahájeny 13. 11. 2014. Národní konvent probíhá formou konferencí, kulatých stolů a veřejných debat (semi-nářů), kterých se účastní zástupci státní správy a odborné veřejnosti.

Česká vláda velmi ambiciózně usilovala o překonání politiky nezájmu, která byla typická pro minulé období. Pokusila se nasměřovat ČR do „integračního jádra“, aby se ČR mohla „aktivně se podílet na diskuzi o budoucnosti EU“. Výsledek byl ale poněkud rozpačitý i z pohledu vlády samotné. Řadu změn se povedlo realizovat (podpis Fiskálního paktu, definitivní opuštění „výjimky“ z Listiny základních práv a svobod). Ale ukázalo se, že vláda (zejména pak politické hnutí ANO 2011) není připravena na zásadnější změnu substantivních stanovisek. Dokazuje to i neúspěšný pokus o změnu doposud negativního vládního stanoviska k zavedení kvót pro zastoupení žen v dozorčích a správních radách firem, pokračování rezervovaného postojů k evropskému žalobci a „pragmatický“ postoj k otázce přijetí eura. Přes příznivou situaci v obou komorách Parlamentu ČR, kterým dominují nominálně „proevropské strany“, se vládě nepodařilo prosadit ratifikaci Fiskálního paktu. Rozhodnutí o přijetí eura je odkládáno z důvodu chybějící politické vůle a konsenzu mezi koaličními stranami. Pokud bychom to shrnuli, Česká republika se od stadia pasivní „politiky nezájmu“ posunula do stadia reaktivní adaptace na změněnou situaci v EU (prohlubování integrace eurozóny a diferenciacie EU), což symbolizuje právě „dohánění restů“ v podobě podpisu Fiskálního paktu. Do stadia aktivního vytváření společné politiky EU či dokonce eurozóny jsme se nedostali. „Pragmatický“ postoj koaliční Sobotkovy vlády k euru připomíná spíše „europragmatický“ postoj koaliční Topolánkovy vlády (rok 2009). Tedy té vlády, která na jednu stranu vedla relativně úspěšné české předsednictví v Radě EU a podepsala *Lisabonskou smlouvu*, zároveň si ale na druhé straně vystačila s oddalováním rozhodnutí o přijetí eura.¹⁷⁰

Bohužel, kromě nedostatku politické vůle českému „proevropskému obratu“ nenahrávalo ani načasování a vnější kontext. Snaha české vlády navenek demonstrovat svůj „proevropský kurz“ několika symbolickými kroky přichází pozdě, v době, kdy byly zásadní politické debaty na téma fiskální unie a bankovní unie za námi a kdy byla otázka ekonomického vládnutí přehlušena problémy ve vnějších vztazích EU. Fiskální pakt bez větších obtíží dávno vstoupil v platnost a společně s *Lisabonskou smlouvou* (a Listinou základních práv) mu v roce 2014 málokdo na politické úrovni v Evropě věnoval pozornost. České přihlášení se k Fiskálnímu paktu (ratifikace stále nebyla v roce 2014 dokončena) proto zcela zapadlo ve víru naléhavějších událostí: rusko-ukrajinská válka, pokračující problémy Řecka a snahy Velké Británie renegociovat podmínky jejího členství v EU.

Veřejné a politické debatě v roce 2014 dominovaly otázky vnějších vztahů EU, zejména vůči Rusku a Ukrajině, ke konci roku se dostává do popředí i uprchlická krize. Posilování společné zahraniční politiky EU bylo vždy jedním z klíčových témat největší vládní strany ČSSD, dalo by se tedy očekávat, že vláda se pokusí demonstrovat proevropský kurz i v této oblasti. Na rozdíl od předchozích pravicových vlád, Sobotkova vláda považuje „státy a instituce EU“ nejenom za garanty prosperity, demokracie a solidarity, ale i bezpečnosti v současné Evropě. EU získává místo i v kontextu bezpečnostní politiky, nezřídka je bezpečnostní spolupráce v rámci EU kladena na stejnou rovinu jako NATO (zahraniční mise, pohotovostní uskupení). Evropská unie by měla být podle vlády „*politicky vlivná a akceschopná, ekonomicky konkurenceschopná, bude zastávat demokratické hodnoty a bude podporovat sociální soudržnost a lidskou důstojnost*“.¹⁷¹

Realita však za těmito prohlášeními poněkud pokulhává a těžko bychom mohli ČR zařadit mezi propagátory společného postupu EU v zahraničněpolitických otázkách. Česká republika v několika klíčových momentech upřednostnila své partikulární ekonomické či politické zájmy před (deklarovaným) strategickým zájmem posilovat společnou zahraniční politiku EU. Prvním případem bylo udělení kandidátského statutu Albánii, které byla ČR připravena vetovat kvůli obchodnímu sporu mezi polostátní firmou ČEZ a albánskou vládou ohledně investic této firmy v Albánii. V tomto případě byly ekonomické zájmy polostátního ČEZ konkrétní a hmatatelné a česká energetická firma je dala veřejně najevo. Albánská vláda odebrala licenci dceřině firmě ČEZ a ustavila v ní státního administrátora. Spor dospěl do stadia arbitráže české firmy vůči Albánii.

Druhým případem byly sankce EU vůči Rusku v důsledku jeho vojenské agrese na Ukrajině, ke kterým se někteří vrcholní političtí představitelé (zejména prezident) stavěli opatrně až odmítavě. Vládní postoj byl spíše reaktivní a Česká republika i k návrhům sankcí zaujímal rezervované stanovisko z obavy, že společný unijní postoj v podobě ekonomických sankcí je příliš konfrontační. Česká republika se nepodílela na vytváření společné zahraniční politiky EU, naopak unijní sankce považovala za „*výtvor těch druhých*“ – západních států, které východní Evropě „*nerozumí tak jako my*“. Vůči sankční strategii zaujala obranný postoj. Sankční strategii bylo potřeba prověřit, jestli není v rozporu s národními zájmy. Nejasnosti ve spíše okrajových aspektech sankčního režimu (zboží dvojího užití) byly pro vládu dostatečným důvodem k tomu, aby k sankcím jako celku zaujala rezervovaný postoj. Česká republika společnou politiku nevytvářela, pouze se k ní po váhání připojovala a po jejím přijetí nezřídka postupovala autonomně bez ohledu na postoje unijních partnerů.

Jestliže vytváření společné zahraniční politiky bylo doprovázeno „rezervovaným“ postojem ČR, o to horší byla implementace společné unijní pozice Českou republikou. Česká politická reprezentace přes veškerou snahu nedokázala efektivně koordinovat svoje postoje. Prezident veřejně kritizoval společnou unijní sankční strategii. Nedá se říci, že by Česká republika přispívala svým rezervovaným postojem při vyjednávání sankcí a veřejnou kritikou přijatého sankčního režimu k tomu, aby EU byla „*politicky vlivná a akceschopná*“, jak si dala vláda za cíl ve svém programovém prohlášení.

Na rozdíl od kauzy Albánie vs. ČEZ, v případě protiruských sankcí se nám jenom obtížně hledají hmatatelné ekonomické zájmy, které by byly ohroženy samotnými unijními sankcemi vůči ruským politikům/oligarchům a vůči ruskému finančnímu, zbrojnímu a těžebnímu průmyslu. Čeští politici se zhusta odkazovali na české ekonomické zájmy v Rusku. Skutečnost je ale taková, že oproti řadě jiných států se Česká republika neangažuje v ruském finančním sektoru, vývoz vojenské techniky z ČR do Ruska je v zásadě nulový a české technologie pro těžební (ropný) průmysl představují pouze část českého vývozu do Ruska. Podnikatelský sektor určitě nepřivítal celkové zhoršování vztahů mezi EU a Ruskem, ale nezaznamenali jsme výrazné protesty českého průmyslu a podnikatelského sektoru proti sankcím EU vůči Rusku.¹⁷²

Opatrný postoj k unijním sankcím vůči Rusku tedy nebyl výrazem obav z konkrétních ekonomických dopadů právě projednávaných unijních sankcí na český průmysl. Rezervovaný postoj vlády byl spíše důsledkem strachu z ruských protisankcí,¹⁷³ o jejichž charakteru a rozsahu jsme se mohli jenom dohadovat. Česká vláda i podnikatelský sektor jako takový se obávaly, že Rusko by mohlo v rámci svých protisankcí donutit české exportéry a investory opustit ruský trh, na který se po propadu v devadesátých letech obtížně vraceli. Jejich místo by pak rychle obsadila konkurence z Číny a jiných částí světa. Obavy českých podnikatelů plynuly i z devalvace ruského rublu (a ukrajinské hřivny), která výrazně ztěžovala jejich pozici na ruském trhu.¹⁷⁴

Přes relativně nízké zájmy českého průmyslu v sankcionovaných sektorech (finanční služby, obranný průmysl a těžební průmysl) čeští politici představitelé cítili potřebu bránit český průmysl,¹⁷⁵ třeba i za cenu veta příslušných částí sankčních opatření, a požadovat odklady sankcí či rovnou jejich zrušení. Situace dospěla tak daleko, že prezident Zeman byl v rámci EU jedním z hlavních kritiků unijních sankcí vůči Rusku. M. Zeman, údajný zastánce prohlubování společné zahraniční politiky EU, ani nepředstíral snahu koordinovat svá vyjádření a zahraničněpolitické kroky se společnou pozicí EU. Jeho postoj v oblasti zahraniční politiky EU tak můžeme označit jako konfrontační, přičemž zčásti šlo o reakci na unijní návrhy (sankce), zčásti se jednalo o aktivní pokračování jeho politiky k Rusku. Prezident Zeman na jednu stranu demonstroval svůj eurofederalismus a příslušnost k EU. Na druhou stranu rusko-ukrajinská válka byla příležitost, jak dát demonstrativně najevo odlišnost svých postojů od společné „bruselské“ zahraniční politiky postavené na ekonomických sankcích.

Poznámky

- ¹ Vláda ČR: *Programové prohlášení vlády ČR*, únor 2014. On-line: www.vlada.cz/assets/media-centrum/dulezite-dokumenty/programove_prohlaseni_unor_2014.pdf.
- ² Vláda ČR: *Ekonomické vyhodnocení členství České republiky v EU po deseti letech. Alternativní scénáře a kvantifikace*. Sekce pro evropské záležitosti Úřadu vlády České republiky, květen 2014. On-line: www.vlada.cz/assets/evropske-zalezitosti/analyzy-EU/SEZUV-2014-1_Ekonomicke_vyhodnoceni_clenstvi_Ceske_republiky_v_EU_po_deseti_let.pdf.
- ³ *Důvěra občanů v Evropskou unii i Evropský parlament se nadále snižuje*. STEM, 10. 3. 2014. On-line: www.stem.cz/clanek/2912; *Public opinion in the European Union*. Standard Eurobarometer

- 81, červen 2014. On-line: ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb81/eb81_publ_en.pdf; *Důvěra v evropské a mezinárodní instituce – duben 2014*. CVVM, 7. 5. 2014. On-line: cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c1/a7226/f3/pm140507.pdf.
- 4 Tamtéž.
- 5 *Češi smýšlejí o EU čím dál skeptičtěji, za efektivní ji má 1 ze 4*. ČTK, 7. 4. 2014.
- 6 *Public opinion in the European Union*. Standard Eurobarometer 81, červen 2014. On-line: ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb81/eb81_publ_en.pdf.
- 7 *Premiér Bohuslav Sobotka slavnostně zahájil projekt Národního konventu o EU*. Národní konvent, 13. 11. 2014. On-line: www.narodnikonvent.eu/424/konference-evropske-vize-cr/.
- 8 *Volby do EP by nyní vyhrálo ANO 2011*. Herzmann a Data Collect, 22. 4. 2014. On-line: www.herzmann.cz/wp-content/uploads/2014/04/TK-140422-Eurovolby-TZ.pdf.
- 9 *Nejhorší účast v eurovolbách: první Slovensko, hned za ním Česko*. Lidovky.cz, 25. 5. 2014. On-line: www.lidovky.cz/nejhors-i-ucast-v-eurovolbach-cesko-a-slovensko-prumer-je-pod-50-procent-1zr-zpravy-domov.aspx?c=A140525_224813_ln_domov_sm.
- 10 *Za rekordně nízkou českou volební účastí v eurovolbách stojí především nezájem našich lidí o EU*. STEM, 27. 6. 2014. On-line: www.parlamentnilisty.cz/profil-y-sprava/user-data/06B091AE/file/64424-STEM_d%C5%AFvody_n%C3%ADzk%C3%A9_%C3%BA%C4%8Dasti_EP_1406.pdf.
- 11 *Občané o kampani k volbám do Evropského parlamentu – červen 2014*. CVVM, 3. 7. 2014. On-line: cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c1/a7257/f3/pv140703.pdf.
- 12 *Volební senát předkládá Ústavnímu soudu návrh na zrušení 5% uzavírací klauzule pro volby do EP*. Nejvyšší správní soud, 24. 6. 2014. On-line: www.nssoud.cz/Volebni-senat-predklada-Ustavnimu-soudu-navrh-na-zruseni-5-uzaviraci-klauzule-pro-volby-do-EP/art/2118.
- 13 *Uzavírací klauzule v zákoně o volbách do Evropského parlamentu je slučitelná s principy demokratického právního státu*. Ústavní soud, 1. 6. 2014. On-line: [www.usoud.cz/aktualne/?tx_ttnews\[tt_news\]=4310](http://www.usoud.cz/aktualne/?tx_ttnews[tt_news]=4310).
- 14 *Senát PČR: 577. Usnesení Senátu ze 23. schůze, konané dne 24. července 2014 k návrhu senátního návrhu zákona senátorky Elišky Wagnerové a dalších senátorů, kterým se mění zákon č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí, a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 62/2003 Sb., o volbách do Evropského parlamentu a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů /senátní tisk č. 294/ – I. čtení, 24. 7. 2014*. On-line: www.senat.cz/xqw/webdav/pssenat/original/73160/61446.
- 15 *Volby do Evropského parlamentu konané na území České republiky ve dnech 23. 5.–24. 5. 2014*. Český statistický úřad. On-line: volby.cz/pls/ep2014/ep11?xjazyk=CZ.
- 16 *Názory českých europoslanců na volbu Junckera do čela komise*. ČTK, 15. 7. 2014.
- 17 *Schulze podpořili nejen socialisté, ale i lidovci a liberálové*. ČTK, 1. 7. 2014.
- 18 *„Spitzenkandidát“. Anketa mezi českými europoslanci Euroskop, 9. 7. 2014*. On-line: www.euroskop.cz/8801/24372/clanek/spitzenkandidat-anketa-mez-i-ceskymi-europoslanci/.
- 19 *Do eurovoleb socialisty povede předseda parlamentu Schulz*. E15, 1. 3. 2014. On-line: zpravy.e15.cz/zahranicni/politika/do-eurovoleb-socialisty-povede-predseda-parlamentu-schulz-1065559.
- 20 *Evropští lidovci vybrali Junckera jako oficiálního kandidáta na šéfa Komise*. Euractiv, 7. 3. 2014. On-line: www.euractiv.cz/evropske-volby-2009/clanek/evropsti-lidovci-vybrali-junckera-jako-oficialniho-kandidata-na-sefa-komise-011625.
- 21 *Sobotka: EU se nevypořádala s daňovými ráji a obcházela pravidla*. Euroskop, 13. 2. 2014. On-line: www.euroskop.cz/8952/23593/clanek/sobotka-eu-se-nevporadala-s-danovymi-raji-a-obchazela-pravidla/.
- 22 *Chceme spravedlivou a sociální Evropu! Programový manifest ČSSD pro volby do Evropského parlamentu 23.–24. 5. 2014*. ČSSD. On-line: www.cssd.cz/data/files/manifest.pdf.
- 23 *První den eurovoleb přišla desetina lidí, podle Zemana nebereme Unii vážně*. ČT 24, 23. 5. 2014. On-line: www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/1032784-prvni-den-eurovoleb-prisla-desetina-lidi-podle-zemana-nebereme-unii-vazne.

- ²⁴ ANO: *Náš program pro volby do Evropského parlamentu*. On-line: www.anobudelizp.cz/cs/o-nas/program-do-eurovoleb/.
- ²⁵ *Europoslanci Babišova hnutí ANO jsou součástí liberální frakce EP*. ČTK, 17. 6. 2014; ANO: *Hnutí ANO je oficiálně v rodině ALDE*, 21. 11. 2014. On-line: www.anobudelizp.cz/cs/o-nas/aktuality/tiskove-zpravy/hnuti-ano-je-oficialne-v-rodine-alde-19229.shtml.
- ²⁶ *Kandidátku TOP 09 do eurovoleb povede exviceguvernér Niedermayer*. ČTK, 20. 2. 2014.
- ²⁷ TOP 09: *Volební program do Evropského parlamentu 2014. Evropa jsme my, ne oni*. On-line: www.top09.cz/volby/archiv/2014-evropsky-parlament/volebni-program/.
- ²⁸ ODS: *Volby do Evropského parlamentu 2014. Otáčíme EU správným směrem*. On-line: www.ods.cz/docs/programy/program-volbyEP2014.pdf.
- ²⁹ *ODS postaví kampaň v eurovolbách na odmítnutí eura*. ČTK, 25. 2. 2014.
- ³⁰ ODS: *Jan Zahradil: Přijetí eura s volbami souvisí*, 20. 5. 2014. On-line: www.ods.cz/clanek/7258-prijeti-eura-s-volbami-souvisi; ODS: *Petici pro korunu vlastnoručně podepsalo už 5 000 lidí. Za celé dva dny*, 2. 4. 2014. On-line: www.ods.cz/clanek/6926-petici-pro-korunu-vlastnorucne-podepsalo-uz-5-000-lidi-za-necete-dva-dny.
- ³¹ *ODS postaví kampaň v eurovolbách na odmítnutí eura*. ČTK, 25. 2. 2014.
- ³² *Třetí největší frakci europarlamentu jsou teď konzervativci z ECR*. ČTK, 12. 6. 2014.
- ³³ KSČM: *Volební program KSČM pro volby do Evropského parlamentu v roce 2014*. On-line: www.kscm.cz/viewDocument.asp?document=6310.
- ³⁴ *Mluvíci europarlamentu oznámil konec existence euroskeptické EFDD*. ČTK, 16. 10. 2014.
- ³⁵ *President Václav Klaus transcript, speaking at an EFDD event at the European Parliament, „Europe 25 Years After the Fall of the Iron Curtain“*. UKIP, 12. 11. 2014. On-line: www.ukipmeps.org/news_967_EFDD-Conference-Europe-25-years-after-the-fall-of-the-iron-curtain.html.
- ³⁶ *Rozhovor Václava Klause pro ČTK k desátému výročí vstupu ČR do EU*. ČTK, 17. 4. 2014. On-line: www.klaus.cz/clanky/3551.
- ³⁷ *Vláda ČR: Programové prohlášení vlády ČR*, op. cit.
- ³⁸ *Zaorálek: Bude třeba zásadně změnit český postoj a chování v EU*. Český rozhlas, 9. 1. 2014. On-line: www.radio.cz/cz/rubrika/zpravy/zaoralek-bude-treba-zasadne-zmenit-cesky-postoj-a-chovani-v-eu; Zaorálek, Lubomír: *Rebuilding an EU based on trust*. European Voice, 5. 2. 2014. On-line: www.politico.eu/other-voices/rebuilding-an-eu-based-on-trust/.
- ³⁹ *Merkelová vítá proevropské směřování české vlády*. ČTK, 13. 3. 2014.
- ⁴⁰ *Projev předsedy vlády Bohuslava Sobotky na zahajovací konferenci Národního konventu*. Národní konvent o EU, 13. 11. 2014. On-line: www.narodnikonvent.eu/525/konference/.
- ⁴¹ *Vláda ČR: Programové prohlášení vlády ČR*, op. cit.
- ⁴² *Smlouva o stabilitě, koordinaci a správě v hospodářské a měnové unii*. Generální sekretariát Rady. On-line: www.zavedenieura.cz/assets/cs/media/EU-MFCR_2012-02-17_Smlouva-o-stabilite-koordinaci-a-sprave-v-Hospodarske-a-menove-unii-ze-dne-31012012.pdf.
- ⁴³ *Vláda chce fiskální pakt EU s výjimkami, TOP 09 žádá víc*. E15, 14. 5. 2014. On-line: zpravy.e15.cz/domaci/politika/vlada-chce-fiskalni-pakt-eu-s-vyjimkami-top-09-zada-vic-1084729.
- ⁴⁴ *Vláda bude znovu jednat o přistoupení země k fiskálnímu paktu EU*. ČTK, 23. 3. 2014.
- ⁴⁵ *Vláda zahájila kroky pro připojení země k fiskálnímu paktu EU*. ČTK, 19. 2. 2014.
- ⁴⁶ *Vláda ČR: Vláda mění politiku ČR vůči EU – schválila přistoupení k fiskálnímu paktu*, 24. 3. 2014. On-line: www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/vlada-meni-politiku-cr-vuci-eu--schvalila-pristoupeni-ceske-republiky-k-fiskalnimu-paktu-116982/.
- ⁴⁷ *Evropský parlament nedoporučil Klausovu výjimku k Lisabonské smlouvě*. Novinky.cz, 22. 5. 2014. On-line: www.novinky.cz/domaci/302653-evropsky-parlament-nedoporučil-klausovu-vyjimku-k-lisabonske-smlouve.html.
- ⁴⁸ *Dienstbier chce, aby ČR požádala o zrušení výjimky z „Lisabonu“*. ČTK, 29. 1. 2014.
- ⁴⁹ *ČR asi změni názor na směrnici o počtu žen v dozorčích radách*. ČTK, 19. 6. 2014; *ČR zřejmě podpoří směrnici EU s kvótami pro ženy, rozhodne vláda*. ČTK, 1. 12. 2014.
- ⁵⁰ *Vláda nemění odmítavý postoj ČR ke směrnici EU o kvótách pro ženy*. ČTK, 8. 12. 2014.

- ⁵¹ *Jourová se bude scházet s vládou, ANO chce přesvědčit o kvótách.* Deník.cz, 15. 12. 2014. On-line: www.denik.cz/z_domova/jourova-se-bude-schazet-s-vladou-ano-chce-presvedcit-o-kvotach-20141215.html.
- ⁵² *ČR evropského veřejného žalobce neodmítá, vidí ale řadu rizik.* ČTK, 4. 12. 2014.
- ⁵³ *Sobotka: Euro? Dnes říkáme rok 2020, ale uvidí se po volbách.* Novinky.cz, 17. 3. 2014. On-line: www.novinky.cz/domaci/364469-sobotka-euro-dnes-rikame-rok-2020-ale-uvidi-se-po-volbach.html.
- ⁵⁴ *Zaorálek: Bude třeba zásadně změnit český postoj a chování v EU,* op. cit.
- ⁵⁵ *Euro v Česku nebude podle Babiše zavedeno dřív než za šest let.* iDNES.cz, 3. 2. 2014. On-line: ekonomika.idnes.cz/euro-v-cesku-nebude-podle-babise-zavedeno-driv-nez-za-sest-let-pt5-/ekonomika.aspx?c=A140203_065839_ekonomika_js.
- ⁵⁶ *Polovina občanů má za to, že se EU podaří udržet euro, pro jeho zavedení v ČR je ale jen čtvrtina lidí.* STEM, 1. 4. 2014. On-line: www.parlamentnilisty.cz/profily-sprava/user-data/06B091AE/file/61683-STEM_euro_1403.pdf.
- ⁵⁷ *„10 let České republiky v EU“. Šetření Svazu průmyslu a dopravy ČR a České spořitelny a. s. Svaz průmyslu a dopravy,* 30. 4. 2014. On-line: www.spcr.cz/files/cz/media/sp_info/setreni.pdf.
- ⁵⁸ *EK: Česko stále neplní všechny podmínky pro přijetí eura.* ČTK, 4. 6. 2014.
- ⁵⁹ *Evropská komise: Netrestejte Česko za vysoký deficit.* Aktuálně.cz, 2. 6. 2014. On-line: zpravy.aktualne.cz/ekonomika/cesko-nebude-pykat-za-vysoky-deficit/r-be64c2eeea6011e3bce8002590604f2e/.
- ⁶⁰ *Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladnosti ČR s eurozónou.* ČNB a MF, 15. 12. 2014. On-line: www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/strategie_dokumenty/download/maastricht_vyhodnoceni_2014.pdf.
- ⁶¹ *ČR neposlala EK ke schválení zatím 76,3 mld. Kč, zbývá jen měsíc.* ČTK, 8. 1. 2014.
- ⁶² *ČR za loňský rok přijde o deset miliard z evropských fondů.* Novinky.cz, 20. 1. 2014. On-line: www.novinky.cz/domaci/325113-cr-za-lonsky-rok-prijde-o-deset-miliard-z-evropskych-fondu.html.
- ⁶³ *Česko letos nedočerpá desítky miliard, uvedla Šlechtová.* Novinky.cz, 9. 1. 2015. On-line: www.novinky.cz/domaci/358310-cesko-letos-nedocerpa-desitky-miliard-uedla-slechtova.html.
- ⁶⁴ *Země chtějí více času na čerpání peněz EU pro už běžící projekty.* ČTK, 19. 11. 2014.
- ⁶⁵ *Výbor EP vyzval české politiky k prošetření podvodů s dotacemi EU.* ČTK, 27. 3. 2014.
- ⁶⁶ *Konec tříletému maratonu: ČR má odklepnutou Dohodu o partnerství.* Euractiv.cz, 26. 8. 2014. On-line: www.euractiv.cz/regionalni-rozvoj/clanek/konec-triletemu-maratonu-cesko-ma-odklepnutou-dohodu-o-partnerstvi-012102.
- ⁶⁷ *Dohoda o partnerství pro programové období 2014–2020.* Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. On-line: www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/2014-2020/Dohoda-o-partnerstvi.
- ⁶⁸ *ČR dál jedná o partnerské dohodě, podkladu pro čerpání peněz z EU.* ČTK, 6. 7. 2014.
- ⁶⁹ *Kohezní politika 2014–2020 v ČR.* Euractiv.cz. On-line: www.euractiv.cz/regionalni-rozvoj/link-dossier/kohezni-politika-2014-2020-v-cr-000100.
- ⁷⁰ *Evropská komise uzavřela „dohodu o partnerství“ s Českou republikou o využití strukturálních a investičních fondů EU pro růst a zaměstnanost v období 2014–2020.* Evropská komise, 26. 8. 2014. On-line: europa.eu/rapid/press-release_IP-14-947_cs.htm.
- ⁷¹ *Šlechtová: Česko plní jen třetinu podmínek pro čerpání dotací.* E15, 25. 11. 2014. On-line: zpravy.e15.cz/domaci/udalosti/slechtova-cesko-plni-jen-tretinu-podminek-pro-cerpani-dotaci-1139928.
- ⁷² *Evropská komise pošle do ČR svůj komentář ke služebnímu zákonu.* ČTK, 7. 7. 2014.
- ⁷³ *PS PČR: Sněmovní tisk 71. novela z. – služební zákon.* On-line: www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=7 & t=71.
- ⁷⁴ *Služební zákon dostal od sněmovny znovu zelenou.* ČT24, 24. 10. 2014. On-line: www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/290264-sluzebni-zakon-dostal-od-snemovny-znovu-zelenou/.
- ⁷⁵ *Splnil jsem slib. Zeman podal ústavní stížnost na služební zákon.* iDNES.cz, 7. 11. 2014. On-line: zpravy.idnes.cz/zeman-podal-stiznost-05u-/domaci.aspx?c=A141107_160115_domaci_jj.

- ⁷⁶ Šlechtová: Účinný služební zákon je nutný pro čerpání. Euroskop.cz, 5. 11. 2014. On-line: www.euroskop.cz/8952/24839/clanek/slechtova-ucinnny-sluzebni-zakon-je-nutny-pro-cerpani-penez-z-eu.
- ⁷⁷ Podpora projektů z fondů EU začne až na jaře roku 2015. Euractiv.cz, 18. 11. 2014. On-line: www.euractiv.cz/regionalni-rozvoj/clanek/podpora-projektu-z-fondu-eu-zacne-az-na-jare-roku-2015-012291.
- ⁷⁸ ČR si umí přestavit závazek snížit emise do roku 2030 o 40 pct. ČTK, 3. 3. 2014; Sobotka: EU by neměla zavádět cíl pro podíl obnovitelných zdrojů. ČTK, 19. 3. 2014.
- ⁷⁹ Lídři EU budou v Bruselu řešit energetické a klimatické cíle unie. ČTK, 21. 3. 2014.
- ⁸⁰ Před summitem EU pokračují diskuse o klimatickém balíčku. ČTK, 22. 10. 2014; Česko chce záruky, že klimatický balíček nepoškodí průmysl. ČTK, 21. 10. 2014; Sobotka: ČR podpoří snížení emisí, nechce ale zdražit energii. ČTK, 23. 10. 2014; Kompenzace z volných emisních povolenek se ČR zamlouvají, NGOs vyzývají k opatrnosti. Euractiv.cz, 24. 10. 2014. On-line: www.euractiv.cz/energetika/clanek/kompenzace-z-volnych-emisnich-povolenek-se-cesku-zamlouvaji-nevkladky-vyzvaji-k-opatrnosti-012244.
- ⁸¹ Summit EU: opatření vůči Rusku schválena. Euroskop.cz, 6. 3. 2014. On-line: www.euroskop.cz/9005/23683/clanek/summit-eu-opatreni-vuci-rusku-schvalena/.
- ⁸² Sobotka: EU by měla podpořit dodávky plynu z nových zdrojů. ČTK, 27. 11. 2014.
- ⁸³ Evropská unie pošle vojáky do srdce Afriky, zuří tam sektářské násilí. iDNES.cz, 20. 1. 2014. On-line: zpravy.idnes.cz/eu-posle-vojaky-do-stredoafricke-republiky-fkt-/zahranicni.aspx?c=A140120_140054_zahranicni_im.
- ⁸⁴ Zaorálek: Sankce EU se dotknou asi dvou desítek lidí, také Rusů. ČTK, 17. 3. 2014.
- ⁸⁵ Česko je rezervované k ekonomickým sankcím vůči Rusku. Euroskop.cz, 19. 3. 2014. On-line: www.euroskop.cz/8952/23795/clanek/cesko-je-rezervovane-k-ekonomickym-sankcim-vuci-rusku/.
- ⁸⁶ Zaorálek ještě nevidí důvod pro ekonomické sankce EU proti Rusku. ČTK, 24. 4. 2014.
- ⁸⁷ EK posoudí sankce vůči Rusku ve finančnictví či obraně. ČTK, 22. 7. 2014.
- ⁸⁸ Mládek ČT řekl, že sankce potenciálně ohrožují až 1000 míst v ČR. ČTK, 31. 7. 2014; České firmy kvůli sankcím přijdou o 2,5 miliardy tržeb. Český rozhlas, 6. 8. 2014. On-line: www.rozhlas.cz/zpravy/domaciekonomika/_zprava/mladek-ceske-firmy-kvuli-sankcim-prijdou-o-25-miliardy-koron-trzeb--1382909.
- ⁸⁹ Do Ruska se letos vyvezlo tzv. zboží dvojího užití za 1,7 mld. Kč. ČTK, 3. 9. 2014.
- ⁹⁰ Hamé čeká kvůli Rusku stamilionové ztráty. Bude chtít kompenzace. E15, 7. 8. 2014. On-line: zpravy.e15.cz/byznys/obchod-a-sluzby/hame-ceka-kvuli-rusku-stamilionove-ztraty-bude-chtit-kompenzace-1108024; Jurečka: ČR může zakázat dovoz potravin v případě dumpingových cen. ČTK, 1. 9. 2014.
- ⁹¹ Návrh sankcí proti Rusku: těžší cesta k penězům a bez MS ve fotbale. iDNES.cz, 2. 9. 2014. On-line: zpravy.idnes.cz/ceska-vlada-dostala-navrh-novych-sankci-eu-vuci-rusku-p0y-/domaci.aspx?c=A140902_112446_domaci_kop.
- ⁹² Evropská komise navrhne další sankce, posoudí je i česká vláda. ČTK, 31. 8. 2014; Premiér Sobotka: Je potřeba revize strategie EU vůči ukrajinské krizi. Český rozhlas, 30. 8. 2014. On-line: www.radio.cz/cz/rubrika/zpravy/premier-sobotka-je-potreba-revize-strategie-eu-vuci-ukrajinske-krizi.
- ⁹³ Prouza: Sankce fungují, nebudeme je změkčovat. ČTK, 15. 12. 2014. On-line: www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/1004887-prouza-sankce-funguji-nebudeme-je-zmekcovat.
- ⁹⁴ Zaorálek míní, že EU nyní protiruské sankce nezmírní. ČTK, 20. 10. 2014.
- ⁹⁵ Zeman hostí dvoudenní setkání státníků Východního partnerství. ČTK, 24. 4. 2014.
- ⁹⁶ Mír mezi Ukrajinou a Ruskem může vyjednat přímo Zeman, říká Kmoniček. iDNES.cz, 25. 4. 2014. On-line: zpravy.idnes.cz/kmonicek-zeman-ukrajina-vychodni-partnerstvi-f4a-/zahranicni.aspx?c=A140425_195749_zahranicni_pul.
- ⁹⁷ Zeman chce, aby summit v Praze pomohl k uklidnění dění na Ukrajině. ČTK, 24. 4. 2014; Zaorálek chce, aby EU změnila přístup k postsovětským zemím. ČTK, 24. 4. 2014.

- ⁹⁸ *Referendum o uprchlících nebude, vláda je proti kvótám.* Aktuálně.cz, 1. 12. 2014. On-line: zpravy.aktualne.cz/domaci/referendum-o-uprchlicich-nebude-vlada-je-proti-kvotam/r~fe354ca8797211e4bdad0025900fea04/.
- ⁹⁹ *ČR prosazuje, aby EU předcházela migračním tokům pomocí na místě.* ČTK, 12. 12. 2014.
- ¹⁰⁰ *David Cameron Gets Nailed By Czech Minister On Twitter Following Immigration Speech.* Huffington Post, 28. 11. 2014. On-line: www.huffingtonpost.co.uk/2014/11/28/cameron-gets-nailed-by-czech-minister-on-twitter-following-immigration-speech_n_6237798.html.
- ¹⁰¹ *Sobotka podpořil vstup Makedonie do EU i NATO, jemuž brání Řecko.* ČTK, 2. 10. 2014.
- ¹⁰² *Chci se dožít vašeho vstupu do EU, prohlásil Zeman v Srbsku.* Novinky.cz, 1. 4. 2014. On-line: www.novinky.cz/zahranicni/evropa/332185-chci-se-dozit-vaseho-vstupu-do-eu-prohlasil-zeman-v-srbsku.html.
- ¹⁰³ *ČSSD: J. Hamáček: Vstupu Srbska do EU se nesmí klást nespílitelné podmínky,* 8. 10. 2014. On-line: www.cssd.cz/aktualne/prave-ted/hamacek-vstupu-srbska-do-eu-se-nesmi-klast-nesplnitelne-podminky/.
- ¹⁰⁴ *Rusnok: Kandidaturu Albánie do EU bych vetoval. Na vině je spor s ČEZem.* Euractiv.cz, 19. 12. 2013. On-line: www.euractiv.cz/rozsirovani-eu/clanek/rusnok-albanie-cezu-zadne-penize-neda-nema-na-to-011396.
- ¹⁰⁵ *ČR bude blokovat sblížení Albánie s EU. Kvůli sporu ČEZ.* Euractiv.cz, 10. 6. 2014. On-line: www.euractiv.cz/energetika/clanek/cr-bude-blokovat-sblizeni-albanie-s-eu-kvuli-sporu-cez-011912.
- ¹⁰⁶ *Albánie vykročila do Evropy, dostala status kandidátské země.* iDNES.cz, 24. 6. 2014. On-line: zpravy.idnes.cz/albanie-vykrocila-do-evropy-dostala-status-kandidatske-zeme-prz-/zahranicni.aspx?c=A140624_122057_zahranicni_aha.
- ¹⁰⁷ *Koalice se ani dnes nedohodla na kandidátovi na eurokomisaře.* ČTK, 25. 6. 2014.
- ¹⁰⁸ *Babiš by výsostné právo vybrat si eurokomisaře klidně převedl z vlády na šéfa komise.* Novinky.cz, 25. 6. 2014. On-line: www.novinky.cz/domaci/340403-babis-by-vysostne-pravo-vybrat-si-eurokomisare-klidne-prevedl-z-vlady-na-sefa-komise.html.
- ¹⁰⁹ *Roithová eurokomisařkou být nechce, navrhuje Blížkovského.* ČTK, 2. 7. 2014.
- ¹¹⁰ *Koalice se dohodla na nominaci eurokomisaře, má jím být Jourová.* Lidovky.cz, 21. 7. 2014. On-line: www.lidovky.cz/koalice-se-dohodla-na-nominaci-eurokomisare-ma-jim-byt-jourova-p68-/zpravy-domov.aspx?c=A140721_091940_in_domov_ml.
- ¹¹¹ *Česko má v Evropské komisi podle Jourové v hledáčku tři posty.* ČTK, 22. 7. 2014.
- ¹¹² *Sobotka chce pro komisaře ekonomický resort. O jméně v Bruselu nejednal.* iDNES.cz, 16. 7. 2014. On-line: zpravy.idnes.cz/o-jmene-ceskeho-komisare-sobotka-s-junckerem-nejednal-pdg-/zahranicni.aspx?c=A140716_181035_zahranicni_zt.
- ¹¹³ *Zklamání pro Jourovou. Má být eurokomisařkou pro spravedlnost a spotřebitelskou politiku.* Novinky.cz, 10. 9. 2014. On-line: www.novinky.cz/domaci/347293-zklamani-pro-jourovou-ma-byt-eurokomisarkou-pro-spravedlnost-a-spotrebitelskou-politiku.html; *Podle Zemana i Babiše je zisk spravedlnosti v EK neúspěchem.* ČTK, 10. 9. 2014.
- ¹¹⁴ *Projev předsedy vlády Bohuslava Sobotky na zahajovací konferenci Národního konventu,* op. cit.
- ¹¹⁵ *Česko má první komisařku, Jourovou podpořily výbory europarlamentu.* Euractiv.cz, 7. 10. 2014. On-line: www.euractiv.cz/cr-v-evropske-unii/clanek/cesko-ma-prvni-komisarku-jourovou-podporily-vybory-europarlamentu-012200.
- ¹¹⁶ *Zeman pokládá možnou nominaci Junckera na šéfa EK za dobrou volbu.* ČTK, 22. 6. 2014.
- ¹¹⁷ *Sobotka: Junckera v komisi levice podpoří, ale chce čelné posty v EU.* iDNES.cz, 21. 6. 2014. On-line: zpravy.idnes.cz/evropska-levice-podpori-junckera-ek-vymenou-za-posty-v-eu-p3k-/zahranicni.aspx?c=A140621_141442_zahranicni_hro.
- ¹¹⁸ *Sobotka: Česko chce rychlou dohodu na šéfovi EK, podpoří Junckera.* ČTK, 19. 6. 2014; *Sobotka volal Junckerovi a podpořil jeho kandidaturu na šéfa EK.* Novinky.cz, 26. 6. 2014. On-line: www.novinky.cz/domaci/340490-sobotka-volal-junckerovi-a-podporil-jeho-kandidaturu-na-sefa-ek.html.
- ¹¹⁹ *Summit EU rozhodl o nominaci Junckera do čela Evropské komise.* ČTK, 27. 6. 2014.
- ¹²⁰ *Sobotka: ČR podporuje Junckerův balíček, nepřečteňuje jej však.* E15, 18. 12. 2014. On-line:

- zpravy.e15.cz/zahranicni/politika/sobotka-cr-podporuje-junckeruv-balicek-neprecenuje-jej-vsak-1147345.
- 121 P. Mach a J. Zahradil: *Vyslovení nedůvěry Evropské komisi*. Společné prohlášení poslanců Evropského parlamentu Petra Macha (Svobodní) a Jana Zahradila (ODS), 21. 11. 2014. On-line: web.svobodni.cz/clanky/p-mach-a-j-zahradil-vysloveni-neduvyry-evropske-komisi.
- 122 PS PČR: 84. *Usnesení výboru pro evropské záležitosti z 17. schůze ze dne 28. srpna 2014 k nominaci na pozici vysokého představitele Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku*, 28. 8. 2014. On-line: www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=101150.
- 123 *Sobotka chce, aby Polák Tusk byl předsedou Evropské rady*. ČTK, 30. 8. 2014.
- 124 *Ekonom Prouza, možný státní tajemník pro evropské záležitosti*. ČTK, 5. 1. 2014.
- 125 *Zřejmě budoucí premiér Sobotka chystá změny ve vedení úřadu vlády*. ČTK, 5. 1. 2014.
- 126 Senát PČR: *Usnesení Výboru pro záležitosti Evropské unie ke sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě Strategie rozšíření a hlavní výzvy v letech 2013–2014*, 15. 1. 2014. On-line: www.senat.cz/xqw/xervlet/psenat/original/70848/59525.
- 127 *Vláda ČR: Vláda mění politiku ČR vůči EU – schválila přistoupení k fiskálnímu paktu*, op. cit.
- 128 *Zeman podle Sobotky pomohl zlepšit obraz Česka za hranicemi*. ČTK, 7. 3. 2014.
- 129 *Janukovyč nedodržel slib, proto přišla reakce, řekl Zeman*. ČTK, 26. 2. 2014.
- 130 *Zeman je pro tvrdší sankce, pokud se prokáže ruská invaze*. Deník.cz, 2. 9. 2014. On-line: www.denik.cz/z_domova/zeman-je-pro-tvrdsi-sankce-pokud-se-prokaze-ruska-invaze-20140902.html.
- 131 *Zaorálek hájí protiruské sankce, přispěly prý k tlaku na Moskvu*. ČTK, 7. 10. 2014.
- 132 *Sobotka: At Zeman nekomentuje rozhovory, u nichž nebyl*. Týden, 28. 7. 2014. On-line: www.tyden.cz/rubriky/domaci/politika/sobotka-at-zeman-nekomentuje-rozhovory-u-nichz-nebyl_313940.html.
- 133 *Na konferenci o NATO zaznívaly hlasy o společné evropské armádě*. ČTK, 12. 3. 2014.
- 134 *Prezident ČR: Projev prezidenta republiky během návštěvy Evropského parlamentu ve Štrasburku*, 26. 2. 2014. On-line: www.hrad.cz/cs/prezident-cr/soucasny-prezident-cr-milos-zeman/vybrane-projevy-a-rozhovory/517.shtml.
- 135 *Zeman je pro vznik celoevropských stran pro eurovolby*. ČTK, 26. 2. 2014.
- 136 *Jakou Evropu chce Miloš Zeman? Evropské hodnoty*, 24. 2. 2014. On-line: evropske-hodnoty.blog.ihned.cz/c1-61720690-jakou-evropu-chce-milos-zeman.
- 137 *Česko by podle Zemana mohlo euro přijmout nejdříve za dva roky*. ČTK, 26. 2. 2014.
- 138 *Podle prezidenta Zemana lze přijetí eura stihnout do roku 2017*. ČTK, 11. 6. 2014.
- 139 *Europoslanci: Zemanův projev ukazuje proevropský obrat ČR*. ČTK, 26. 2. 2014; *Miloš Zeman upoutal v EP hlavně proevropským laděním projevu*. ČTK, 26. 2. 2014.
- 140 PS PČR: 15. *Usnesení výboru pro evropské záležitosti ze 4. schůze konané dne 23. ledna 2014 k ustavení podvýboru*, 23. 1. 2014. On-line: www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=91583.
- 141 *Sněmovní rozpočtový výbor je pro přijetí fiskálního paktu EU*. ČTK, 4. 6. 2014.
- 142 PS PČR: 81. *Usnesení výboru pro evropské záležitosti z 16. schůze ze dne 30. července 2014 k vládnímu návrhu, kterým se předkládá Parlamentu České republiky k vyslovení souhlasu s přístupem Smlouva o stabilitě, koordinaci a správě v hospodářské a měnové unii /sněmovní tisk 170/, 30. 7. 2014. On-line: www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=110645.*
- 143 PS PČRR: 59. *Usnesení výboru pro evropské záležitosti z 12. schůze ze dne 22. května 2014 k vládnímu návrhu, kterým se předkládá Parlamentu České republiky k vyslovení souhlasu s ratifikací Protokol o obavách irského lidu týkajících se Lisabonské smlouvy /sněmovní tisk 165/, 22. 5. 2014. On-line: www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=99418.*
- 144 Senát PČR: *Senát znovu schválil irskou výjimku z Lisabonské smlouvy*, 27. 8. 2014. On-line: www.senat.cz/zpravodajstvi/napsali_item.php?id=226 & from=V.
- 145 PS PČR: 88. *Usnesení výboru pro evropské záležitosti z 18. schůze ze dne 4. září 2014 k informaci o pozici vlády České republiky k návrhu druhé vlny sankcí EU vůči Rusku*, 4. 9. 2014. On-line: www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=101069.
- 146 PS PČR: *Sněmovní tisk 310 Dohoda o přidružení mezi státy EU a ES pro atomovou energii a Ukrajinou*. On-line: www.psp.cz/sqw/historie.sqw?T=310 & O=7.

- ¹⁴⁷ Senát PČR: *Evropská agenda v Senátu rok 2014 & 9. funkční období (2012–2014)*, 11. 3. 2015. On-line: www.senat.cz/xqw/webdav/pssenat/original/75459/63431.
- ¹⁴⁸ Senát PČR: 598. *Usnesení Senátu z 25. schůze, konané dne 1. října 2014 k novému rámci EU pro odpadové hospodářství /senátní tisky č. N143/09 a K144/09/*, 1. 10. 2014. On-line: www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/original/73717/61942.
- ¹⁴⁹ Senát PČR: 406. *Usnesení Senátu z 18. schůze, konané dne 29. ledna 2014 k návrhu směrnice Rady, kterou se mění směrnice 2009/71/EURATOM, kterou se stanoví rámec Společenství pro jadernou bezpečnost jaderných zařízení /senátní tisk č. N 98/09/*, 29. 1. 2014. On-line: www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/original/71002/59662.
- ¹⁵⁰ Senát PČR: 597. *Usnesení Senátu z 25. schůze, konané dne 1. října 2014 ke sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě – Strategie evropské energetické bezpečnosti /senátní tisk č. K 140/09/*, 1. 10. 2014. On-line: www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/original/73714/61939; Senát PČR: 463. *Usnesení Senátu ze 20. schůze, konané dne 23. dubna 2014 k novému energeticko-klimatickému rámci EU do roku 2030 /senátní tisky č. K 117/09 a N 18/09/*, 23. 4. 2014. On-line: www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/original/72043/60544.
- ¹⁵¹ Senát PČR: 521. *Usnesení Senátu ze 22. schůze, konané dne 18. června 2014 ke Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Zpráva o uplatňování rámce EU pro vnitrostátní strategie integrace Romů /senátní tisk č. K135/09/*, 18. 6. 2014. On-line: www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/original/72739/61100.
- ¹⁵² *Komise chce od Česka informace okolo diskriminace romských dětí*. ČTK, 25. 9. 2014.
- ¹⁵³ *Rovnému přístupu ke vzdělání se věnujeme, tvrdí ministerstvo*. ČTK, 26. 9. 2014. On-line: www.ceskenoviny.cz/zpravy/rovnemu-pristupu-ke-vzdelani-se-venujeme-tvrdi-ministerstvo/1127644.
- ¹⁵⁴ Senát PČR: 75. *Usnesení Senátu z 5. schůze, konané dne 14. ledna 2015 k Výroční zprávě Komise za rok 2013 (Zpráva o vztazích EK s vnitrostátními parlamenty, Zpráva o subsidiaritě a proporcionalitě) /senátní tisky č. K 147/09 a č. 148/09/*, 14. 1. 2015. On-line: www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/original/74980/63013.
- ¹⁵⁵ Senát PČR: 581. *Usnesení Senátu ze 24. schůze, konané dne 27. srpna 2014 k vládnímu návrhu, kterým se předkládá Parlamentu České republiky k vyslovení souhlasu s přístupem Smlouva o stabilitě, koordinaci a správě v hospodářské a měnové unii/senátní tisk č. 271/*, 27. 8. 2014. On-line: www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/htmlhled?action=doc & value=73331.
- ¹⁵⁶ Senát PČR: 94. *Usnesení Senátu z 6. schůze, konané dne 25. února 2015 k petici pro korunu /senátní tisk č. 292/*, 25. 2. 2015. On-line: www.senat.cz/xqw/webdav/pssenat/original/75246/63250.
- ¹⁵⁷ *Hejtmani budou s premiérem Sobotkou jednat hlavně o dotacích EU*. ČTK, 28. 4. 2014.
- ¹⁵⁸ *Premiér Sobotka jednal s hejtmany o čerpání dotací z EU*. ČTK, 29. 4. 2014.
- ¹⁵⁹ *Zastupitelé schválili zrušení krajského zastoupení v Bruselu*. Středočeský kraj, 9. 12. 2014. On-line: www.kr-stredocesky.cz/web/urad/home/-/blogs/zastupitele-schvalili-zruseni-krajskeho-zastoupeni-v-bruselu.
- ¹⁶⁰ *Ambasáda v Bruselu vynáší Plzeňskému kraji více, než ho stojí*. ČTK, 13. 4. 2014.
- ¹⁶¹ *Pražský dům v Bruselu stojí ročně 18 mil., z EU má Praha miliardy*. ČTK, 13. 4. 2014.
- ¹⁶² *LN: Do bruselské kanceláře ČEZ nastoupil ekonom Petr Zahradník*. ČTK, 15. 1. 2014. On-line: www.investicniweb.cz/zpravy-z-trhu/2014/1/15/ln-do-bruselske-kancelare-cez-nastoupil-ekonom-petr-zahradnik/; *Vedení bruselské kanceláře ČEZ po Kovandovi převezme Zahradník*. ČTK, 30. 9. 2014.
- ¹⁶³ *Šéf ČEZu Beneš: Unie by neměla mít žádné cíle o obnovitelných zdrojích*. ČT24, 26. 1. 2014. On-line: www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/1051436-sef-cezu-benes-unie-nemela-mit-zadne-cile-o-obnovitelných-zdrojích.
- ¹⁶⁴ *Návrh EK na snížení emisí je podle ekologů ústupkem velkým firmám*. ČTK, 22. 1. 2014.
- ¹⁶⁵ *Aktivisté prosazovali před vládou menší závislost na ruském plynu*. ČTK, 19. 3. 2014.
- ¹⁶⁶ *Svaz průmyslu: Státní spolufinancování fondů EU by mělo zůstat*. ČTK, 17. 3. 2014.
- ¹⁶⁷ *Neziskovky nemusí kofinancovat projekty z EU, peníze zajistí stát*. ČTK, 14. 7. 2014.

- ¹⁶⁸ *ECB na cestě k bankovní unii posiluje pravomoci.* E15, 4. 11. 2014. On-line: zpravy.e15.cz/byznys/finance-a-bankovnictvi/ecb-na-cestech-k-bankovni-unii-posiluje-pravomoci-1134124.
- ¹⁶⁹ *Programové prohlášení vlády ČR*, op. cit.
- ¹⁷⁰ Beneš, Vít–Braun, Mats (2010): *Evropský rozměr české zahraniční politiky.* In: Kořan, Michal a kol.: *Česká zahraniční politika v roce 2009. Analýza ÚMV.* Praha: Ústav mezinárodních vztahů.
- ¹⁷¹ *Programové prohlášení vlády ČR*, op. cit.
- ¹⁷² *Ekonomické sankce EU vůči Rusku – možné dopady na českou ekonomiku.* Hospodářská komora, 4. 8. 2014. On-line: www.komora.cz/pro-podnikani/zahranicni-vztahy/aktuality-z-teritorii/ekonomicke-sankce-eu-vuci-rusku-mozne-dopady-na-ceskou-ekonomiku.aspx.
- ¹⁷³ PS PČR: *Stanovisko vlády České republiky k sankcím Evropské unie vůči Ruské federaci*, 10. 9. 2014. On-line: www.psp.cz/eknih/2013ps/stenprot/015schuz/bqbs/b01400101.htm.
- ¹⁷⁴ *HK ČR varuje před ekonomickými sankcemi.* Hospodářská komora, 20. 3. 2014. On-line: www.komora.cz/hk-cr-varuje-pred-ekonomickymi-sankcemi.aspx.
- ¹⁷⁵ *Sobotka: ČR se podařilo prosadit připomínky k protiruským sankcím.* ČTK, 6. 9. 2014.